SPECIMEN JURIS ECCLESIASTICI GALLORVM PROPRII, IN TRES PARTES DISTINCTUM:

QVARVM I. CONTINENTVR

PRAGMATICÆ SANCTIONES, ET CONCORDATA FRANCICA ET GERMANICA.

ITEMQUE SUMMA JURIS REGALIÆ
cæterorumque Jurium Regiorum.

II. INDVLTORVM VARIA GENERA.

III. LEGATORUM PONTIFICIORVM MANDATA, eorumque modus.

Cum Præfatione, qua horum omnium Historicam enucleationem complectitur,

Operâ JOANNIS DOUJAT, Advocati, atque Antecessoris Parisiensis, & Regiorum Professorum hodie Decani.

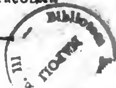
Editio iij. auctior & emendatior.

PARS PRIMA.

PARISIIS,
Apud IOANNEM CVSSON, viâ Iacobæâ sub-signo S. Joannis Baptistæ.

M DC. LXXX.
Cum Privilegio Regis

LUDOVICO-MAGNO
REGI
CHRISTIANISSIMO.

SUMMA duo sunt dona, Rex Christianissime, *quæ humano generi largitus est Deus: Sacerdotium, & Imperium. Hoc ad temporaria atque mortalis, illud ad æternæ vitæ procurandam fœlicitatem comparatum. Utraque potestas ab eodem orta principio, ac diversum magis quàm dispar ministerium ad publicam exercens utilitatem, mutuo alterius auxilio indiget. Sanè ut Pontificibus honorificum est hinc doctrinâ Fidei, Sanctisque monitis, inde omni Sacrificiorum & ceremoniarum re-*

ligione, cœlum inter & Princip m populumque arbitros quodammodò agere: sic inter Imperantis officia nihil, meo quidem judicio, majus est atque augustius, quàm Sacerdotij sanctitatem majestate Imperij munire atque fovere.

Sed quod in ceteris Principibus officium, in singulis Francorum Regibus jus ac dignitas; id in te, Ludovice-Magne, *ingenita virtus est, ac propè natura. Te quippe non modò nascendi jure primum inter Ecclesiæ filios cuncti agnoscunt: verùm temet ipse, propriâ quadam propensione, ejus tam religiosè ubique studiosum exhibes: nihil ut tibi, ipsius pace, dignitate, incremento antiquius, nihil sanctius esse appareat; Tuque ad ejus asserenda, firmandaque commoda tuopte natus ingenio ac divinâ providentiâ destinatus potiùs, quàm alieno exemplo ductuve factus videare. Itaque cum indefessis laboribus omnes Regis eximij partes cumulatissimè impleas: reliquas tamen sollicitudines tuas huic uni cedere, omnes ad ve-*

rum divini numinis cultum propagandum referri nemo non videt. Sic. et si omnium confessione cum Carolis, Magni, Sapientis, Fortunati; cum superioribus Ludovicis, Pij, Justique; cum Philippis, Augusti, Audacis, Pulchri etiam, cognomina tibi unus vindicare merito posses: communem tamen Christianissimi titulum cæteris anteponere videris, ut per singularem Christianæ totius rei curam, eum præcipuo jure facias tuum.

Quæ enim de causa bella, tum ante regimen tuum inchoata, tum postea ex regij muneris necessitate suscepta, tam facilè, tam æquis hosti Catholico, iniquis Tibi, conditionibus finisti, Rex invictissime? *Cur armorum tuorum fœlicitati, cum omnia faverent, solus posuisti modum? Cur victoriæ tuæ frænos ultrò injecisti, & sponte remisso jure tuo, victi propemodum personam victor induere voluisti: nisi ut orbis Christiani constitutâ quiete, Ecclesia, Religioque Catholica in tuto collocaretur, pristinumque splendorem reciperet? Quæ Ma-*

jestatem Tuam ratio impulit, ut Germanis in Pannonia laborantibus, ut periclitantibus in Creta insula Italis, cum discrimini propiores cessarent, adversus arma Othomanica opem ferres, nec alieno ac procul posito periculo copias sumptusque immensos dubitares impendere: nisi ut barbarorum impetu fortiter retuso, belli successu tumentibus optabilem efficeres pacem, quam Christiano populo necessariam esse constabat? Cur deinde ad rem Nauticam Gallicæ potentiæ hactenus neglectam, animum tantâ adjecisti contentione, ut paucos intra annos sterni audiamus armatis navigiis tuis omnes interni externique maris sinus? nimirum ut infractis piratarum præsertim Afrorum viribus, per quos tot in dies Christianorum capita in miserandam corporis animæque servitutem abripiebantur; liberè posthac per cujusque generis mercium utilem cunctis gentibus commutationem, pretiosioris mercis, veræ nempe Fidei, negotiatio exerceatur; & cum fragilis vitæ com-

modis, longinquas in terras, per Gallos pracones, melioris vitæ, ac salutis æternæ semina commeent. Quid memorem intra Galliam tuam, summo rei Ecclesiasticæ bono, heterodoxis, per iterata edicta, sine vi tamen, ac salvâ edictorum priorum indulgentiâ & fide, ereptam nocendi, crescendique licentiam? Quid ipsorum orthodoxorum Theologorum periculosas, & nisi cohiberentur, in Religionis perniciem eruptas dissensiones incredibili curâ sapientiaque compressas? Quid pari judicio delectos, quà licet, præstantissimos & moribus & eruditione viros, qui Sacris præficiantur, ac verbo simul & exemplo populum doceant? Quid denique, optimorum cujusque ætatis Principum more, novis constitutionibus instauratum referam priscorum Canonum usum, & cum Ecclesiæ juribus, Regni composita jura; ut sacræ profanæque jurisdictioni constet dignitas sua, sui cuique limites serventur?

Quæ omnia, cum Majestatis tuæ enixum rerum divinarum & Ecclesiasticarum studium evidentissimis argumentis ostendant: eâ ego maximè fiduciâ adductus sum, augustissime Rex, *ut hunc* Juris Ecclesiastici apud nos recepti *Collectionem, aut veriùs Collectionis* Specimen, *consecrari sub nomine auspiciisque tuæ Majestatis ambirem; Ejusmodi ambitioni vix erit, opinor, qui succenseat, si modò, aversis à tenuitate mea, & operis formâ, oculis, rem ipsam per se intueatur, ac vero æstimet pretio.*

Non sum equidem nescius majestati, sapientiæ, limatissimoque Judicio LUDOVICI XIV. (*cujus vel ipsum nomen pro eximia laude, virtutes laudibus longè majores, singula dicta factaque supra fidem sint*), *nihil esse offerendum nisi quod fuerit castigatissimum. Verùm eumdem novi Regem esse Christianissimum, tantique nominis, nisi hæres dignissimus extitisset, propriis in Christi religionem meritis auctorem*

auctorum futurum; eumdem Justitiæ tenacissimum, eóque Legum Canonumque acerrimum vindicem; Fidei atque Ecclesiæ perpetuum, invictissimumque Defensorem. Quis igitur eo indigna dixerit Ecclesiæ Regnique Jura, quæ præcipuis curis tuenda suscepit: quis probata jamdiu instituta, quibus sacra disciplina, & per eam salus populorum continetur, ab eo rejici posse putaverit?

Hæ mihi causæ fuerunt Rex maxime, *cur sperare ausus sim, fore ut pro tua erga omnes aliquid in litteris artibusque egregiis conantes clementia & liberalitate, hoc qualecunque Specimen benignè suscipere non dedignareris. Id ego à Te, à divino nomine hoc unum peto, ut Publico bono Majestatem tuam, cumque optima Regina, utriusque mixtam imaginem Serenissimum* Delphinum, *Francorum post Te, ac per Te, spem atque delicias; Regiamque domum omnem, in dies fœliciter auctam, ventura in sæ-*

cula salvam atque incolumem præstet.

Sacræ Majestati tuæ,

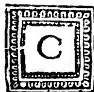
Lutetiæ Parisior.
Prid. Id. Septembr.
an. 1670.

Devotissimus J. DOUJAT.

PRÆFATIO.

Quâ eorum quæ in hac Collectione continentur, origine indicatâ, ad jus Ecclesiasticum Gallicanum via Tyronibus aperitur.

UM Bibliopola novam geminæ Pragmaticæ Sanctionis, & Concordatorum, itemque Polyptychi, sive Indicis Gallicorum Episcopatuum & Abbatiarum editionem inchoasset; mecum agere cœpit, ut si quid ejus generis mihi occurreret, quo Lectoris, circa Jus Ecclesiasticum apud nos receptum, studia juvari posse viderentur, id adjicere ne gravarer. Ego qui nullam sive adornandæ juridicæ hujus parte; sive de Canonum, legumque studiosa juventute benè merendi occasionem mihi prætermittendam puto, ejusmodi precibus annui non illibenter; & non pœnitendâ, ni fallor, accessione, susceptam ab eo editionem locupletavi: ut vel ex Indice operi præfixo, facilè æstimare quisque poterit.

Sed ne Collectoris tantùm partibus

fungi viderer, operæ pretium me factum existimavi, si ex Manuductionis ad fonim Gallicum opusculo à me pridem exarato, ea decerperem quæ ad hanc rem facere videbantur.

DE IVRE SACRO Gallicano in genere.

CAPUT I.

1. Quævis Natio Provincia, Civitas, universitas, præter jus Commune aliquid proprii juris habere potest.

UT in civili foro & rebus profanis, hodiè partim ex Romanis, per universam ferè Europam velut communi jure receptus ubique, legibus, partim ex Constitutionibus Principum, & civitatum moribus, negotia deciduntur: sic in foro Episcopali, & Ecclesiasticis causis, Nationes, Provinciæ, Episcopatus, Collegia, præter commune Canonum jus, propriis quæque institutis reguntur. Cùm enim duo sint circa quæ Jus Canonicum & Ecclesiastica scientia versatur, res Fidei, Morumque disciplina: alia longè ratio est dogmatum fidei, in quibus, cùm ea una & omninò immutabilis sit, Orientem cum Occidente, omnes denique fideles convenire necesse est: alia Canonum seu Regularum quibus disciplina & ritus continentur. Hæc quippè sine Christianæ unionis dispendio, *per loca terrarum regionesque variantur.* Ita ut *totum hoc genus liberas*

habeat observationes, quemadmodum D. Aug. loquitur in *can. illa autem, ij. dist.* 12. Quare D. Gregorius in *can. nos consuetudinem*, 8. *ead. dist. Consuetudinem, qua contra fidem Catholicam nihil usurpare dignoscitur, immotam permanere* concedit. Idem Ecclesiæ Doctor & Pontifex, Augustino Anglorum Episcopo rescribens in *Can. Novit.* 10. *eadquoque dist.* testatur sibi placere, ut *sive in Romana, sive in Gallicana, sive in qualibet Ecclesia, aliquid invenerit, quod plus omnipotenti Deo possit placere, sollicitè eligat*: & Leo IX. in can. 3. ibidem, ad Michaëlem Episcopum Constantinopolitanum sic scribit: *Sit sancta Romana Ecclesia quòd nihil obsunt saluti credentium diversæ pro loco & tempore Consuetudines, si illis Canonica non obsistat autoritas.*

Et sanè in jure nostro non pauca occurrunt, quæ universa Ecclesia ab institutis Ecclesiæ Gallicanæ mutuata est, quam *maiorum personarum scientiâ, & honestate præfulgere* testatus est Alexander III. *cap. quanto* 3. *in parte decisa, ex. de Magistris.* In his duo sunt imprimis notatu digna, Præbendæ nimirum per unamquamque Ecclesiam Magistris humaniorum sacrarumque literarum assignandæ, & Matrimonij publicè in parœciis denunciandi usus.

II Quædam ex usu Ecclesia Gallica deprompta, & in Ecclesia universa usum trãslata sunt.

Etenim cùm Carolus Magnus Scholas divinæ & humanæ literaturæ per singula

III Ut Magistris assignãda

Præbendæ usus. Episcopia & Monasteria institui jussisset, quemadmodum ex ejus *Epistola generali* constat, cujus exemplum Baugulfo Abbati Fuldensi inscriptum, à Jac. Sirmundo editum est, *Tomo* 2. *Conciliorum Galliæ sub an.* 788. & ex *Capitulari Aquisgranensi anni* 789. *cap.* 72. Ea constitutio tum *Cabilonensis* 2. *Concilij an.* 813. habiti *cap.* 4. tùm à Ludovico Pio apud Attiniacum an. 822. & Capitularis sequenti anno Missis dominicis dati *cap* 15. confirmata est; ac Conciliorum *Meldensis* an. 845. *cap.* 35. *Valentini* 3. an. 855. *cap.* 18. & quadriennio post *Lingonensis cap.* 10. renovata. Hunc usum per Italiam servari præcepêre in Synodo Romana Eugenius II.& Leo IV. ut patet ex *can.de quibusdam* 12.*dist.*37. Cùm deinde ut ea res faciliùs exitum sortiretur, Episcopi per omnes ferè Ecclesias majores Gallicanas, Præbendam seu beneficium aliquod ad sustentationem ejus qui scholas regeret assignassent, teste Alexandro III. in Epistola ad Bellovacensem Episcopum scripta, quæ refertur *cap. unde Magistris in* 2. *compilat.* Ejusmodi salutare institutum decretis suis partim sequutæ sunt, & ubique recipi sanxerunt, partim amplificarunt generales Synodi Lateranensis 3. & 4. quarum Canones habentur *cap.* 1. *& cap. quia nonnullis*, 4. *ex de Magist.* quod & Tridentina Synodus renovavit, *sess.* 5. *in decreto de Reformat. cap.* 5.

17. *Itemque Matrimoniũ contrahentium nomina in Ecclesia denunciandi Mos.*

Ab Ecclesia quoque Gallicana fluxisse consuetudinem publicè in Ecclesiis Matrimonium contrahere volentium nomina Bannis, seu per Presbyteros populo significandi, ut sic furtivis & illicitis conjunctionibus occurreretur, palàm prædicat Innocentius III. in *cap. cum in tua. de sponsalib. & matrimoniis in 4. Compilat.* Idem verò specialem hanc quorumdam locorum consuetudinem ad alia generaliter prorogavit in Conc. 4. Lateranensi generali, cujus extat Decretum in cap. *cum inhibitio 3. ex. de clandest. despons.* quod à Tridentini posteà Concilij Patribus iterum cautum *Sess. 24. decreti de reformat. matrim. cap. 1.* Raimundus Barcinonensis, cujus operâ in sua Decretalium collectione ex quinque maximè antiquis concinnandâ usus est Gregorius IX. licet decretalem illam Innocentij III. *cum in tua*, sub tit. *de sponsalib. cap. 27.* inseruerit, illa tamen verba *secundum consuetudinem Ecclesiæ Gallicanæ* omisit: cujus & laudes ex antè citato *cap. quantò, ex. de magistris* expunxit: ac in eodem titulo decretalem Alexandri III ad Rhemensem Archiepiscop. in qua deputandi Magistro Beneficij mos per Gallicanas Ecclesias inolevisse memoratur, omninò præteriit. Quod quidem ab homine Hispano ex minùs benè affecto in Gallicum nomen animo profectum suspicari liceret, nisi viri religiosi, aliundè cognita sanctitas, id brevitatis potiùs studio

abscribere cogeret.

V. Non igitur Clero Gallico vitio vertendum aut invidendum, quòd in nonnullis speciali jure utatur.

Quod igitur Clerus Gallicus in multis ad jurisdictionem, atque ad disciplinam pertinentibus singulari jure utitur: id nec vitio verti à quoquam, nec cuiquam mirum videri debet: præsertim cùm pleraque juris nostri (ut brevi Deo dante singulari opusculo me demonstraturum spero) ex communibus priscorum Canonum fontibus derivata sint. Horũ quidem observationi majores nostri paulò arctiùs quàm finitimæ nationes inhæserunt. At eadem illis concessa facultas erat: quam si qui, nonnullis in rebus sibi præripi passi sunt; nihil est quòd nunc de nobis querantur, aut verò nobis invideant. Præcipua quædam juris hujus capita subjecti articuli breviter explicabunt.

DE EPISCOPORUM atque Abbatum Electione, ac prisca Beneficiorum Collatione.

CAPUT II.

I. Omnes initio Fideles Electionum Episcopalium participes.

Episcoporum Electio, primis Christianæ Religionis seculis, juxta exemplum ab Apostolis in eligendo B. Matthia, atque in Diaconis constituendis traditum, à toto fidelium unaquaque

in Ecclesia cœtu fiebat, donec in Oriente ablata est turbis, id est plebi, facultas pristina futuros sacerdotes eligendi, *Laodicena Synodi can.* 13. in Occidente tamen diu post ea tempora, ad nonum usque, decimumve seculum, universa Plebs, aut certè ejus loco Honorati, id est Magistratus, & qui honoribus functi erant, in Episcoporum Electionem se aliquatenus interposuere: ita ut autore Metropolitano, præsentibus Episcopis comprovincialibus, Clerici non sine civium consensu eam celebrasse videantur. Idque non solùm ex eo probari potest quod de D. Ambrosij Electione à Theodoreto narratur *lib.* 4. *hist. Eccles. cap.* 5. & 6. Sed ex Romanorum Pontificum Leonis I. Gelasij, Pelagij, Gregorij, Nicolai, aliorumque epistolis colligitur *relatis in can.* 10. & *seqq. ad* 19. & *can.* 27. *dist.* 63. Eum verò usum in Gallia nostra obtinuisse demonstrant, quæ de Electione S. Hilarij Pictavensis, S. Martini Turonensis, S. Germani Autissiodorensis, S. Remigij Rhemensis, Simplicij Bituricensis, Cæsarij Arelatensis & aliorum apud Fortunatum, Sulpitium Severum, Hincmarum, Sidonium & Gregorium Turonensem leguntur.

II. Deinde Principes in his Electionibus partes suas interposuerũt.

Principes initio non nisi tanquàm populi capita Electionibus interfuisse credibile est. Etenim Valentinianus junior Auxentio Mediolanensi successorem, invitantibus licèt Provinciæ Episcopis,

nominare recusavit; uti ex Ecclesiastica historia refertur in *can. 3. antelaudatæ dist. 63.*

At postquàm in Gallia vicinisque regionibus, valuit, pulsis Romanis, potentia Regum: hi cum ob præsulum apud populum autoritatem, suâ interesse putarent non alienos à partibus rebusque suis Antistites civitatibus præfici, eos non nisi arbitratu aut consensu suo eligi à Clero & populo permittebant; nec nisi probatos sibi, à Metropolitano & Coëpiscopis cæteris, per rescripta sua ordinari: uti ex quampluribus Gregorij præsertim Turonensis, & Hincmari locis, exque formulis Marculfi ostenderunt eruditissimi viri Hier. Bignonius ad lib. 1. Formularum ejusdem Marculfi cap. 5. 6. & 7. ac Jac. Sirmondus in Appendice ad Tomum 3. Conciliorum Galliæ. Id verò non invitis omnino Præsulibus primùm opinor à Clodovæo esse introductum: eo certè postulante Antistites an. 507. Aurelianensis 1. Concilij can. 4. decreverunt, *ut nullus secularium ad clericatus officium præsumatur, nisi aut cum Regis iussione, aut cum Iudicis voluntate.* Quòd autem sequentibus temporibus plures Galliæ Synodi Electionem Episcoporum secundum Canones à Clero & Civibus coram comprovincialibus Episcopis fieri jubent, contrà verò eas damnant irritasque pronunciant quæ Principum jussu aut potentiorum patrocinio fiunt: id non tam ad Regum ex-

cludendum consensum pertinet, quàm ad improbanda violenta potentiorum extra ordinem facta, indignos aliquando Præsules clericis ac plebibus repugnantibus obtrudentium. Id imprimis à Clotario & Chariberto in gratiam Emerij Episcopi, Santonensibus, sine Cleri populique suffragiis, nolentibusque Metropolitano & coëpiscopis dati, factum refert Gregorius Turonensis *lib. 4. hist. cap. 26.* Hunc autem sensum colligo ex verbis ipsis earum Synodorum Nam Aurelianensis 5. & Arvernensis 1. can. 10. id tantùm cavetur, *ut nulli Episcopatum præmiis aut comparatione liceat adipisci: sed cum voluntate Regis, iuxta electionem Cleri ac plebis, sicut in antiquis Canonibus tenetur scriptum, à Metropolitano, vel quem vice sua permiserit, cum comprovincialibus Pontifex consecretur.* Canone autem sequenti constituitur dumtaxat, *ut nullus invitis detur Episcopus: sed nec per oppreßionem potentium personarum ad consensum faciendum Cives aut Clerici, quod dici nefas est, inclinentur. Quòd si factum fuerit, ipse Episcopus, qui magis per violentiam, quàm per decretum legitimum ordinatur, ab indepto pontificatus honore in perpetuum deponatur.* Nec alia mens fuit Parisiensis 3. Concilij can. 8. quo decernitur, *ut nullus, civibus invitis, ordinetur Episcopus, nisi quem populi & Clericorum electio plenißima quæsiverit voluntate, non Principis imperio,*

neque per quamlibet conditionem (id est pactionem) *contra Metropolis voluntatem, vel Episcoporum comprovincialium, ingeratur.* Principis hîc merum imperium & absoluta voluntas intelligitur, nullo eligentium consensu adhibito, ut sequentia docent, quæ habentur *in can. si per ordinationem* 5. *dist.* 63. Idem vult etiam Parisiensis 5. Synodus can. 1. cum Canonum instituta observari jubet, *ut decedente Episcopo, in loco ipsius ille Christo propitio debeat ordinari, quem Metropolitanus à quo ordinandus est, cum Provincialibus suis, clerus vel populus civitatis, absque ullo commodo vel datione pecuniæ elegerint. Quod si aliter, aut potestate subripat, aut quacumque negligentia, absque electione Metropolitani, cleri consensu, vel civium, fuerit in Ecclesia intromissus; ordinatio ipsius, secundum statuta Patrum, irrita habeatur.*

II. Pari jure postea usi sunt alii Principes.

Eodem pertinere existimo Decreta à Conciliis per ea tempora extra Galliam habitis edita, veluti Nicænæ 2. Synodi can. 3 quo secundum 31. Canonem Apostolorum *irrita* pronunciatur *Electio Episcopi vel Presbyteri vel Diaconi à Principibus facta*, per potestatem nimirum & coactionem; non si ab Episcopis, Principum consensu interveniente, facta fuerit: quomodo accipiendus etiam fuerit octavæ Synodi œcumenicæ canon 22. qui definit *Promotiones & consecrationes Episcoporum, Clericorum Electione*

ac decreto Episcoporum Collegij fieri: & neminem laicorum Principum vel Potentum semet inserere Electioni vel promotioni Patriarchæ vel Metropolitæ aut cujuslibet Episcopi; ne scilicet inordinata hinc & incongrua fiat confusio, vel contentio. Si enim abscisse sumatur hic canon, pugnabit haud dubiè cum certo eorumdem sæculorum usu. Etenim saltem à sexto seculo desinente, Imperatorum assensu in Italia, Illyrico, Græciaque constitui solitos Episcopos evincunt Epistolæ Gregorij I. Stephani IV. & Leonis itidem IV. quarum sententiæ in *can. 9. 10. 16. & seq. iam sæpiùs laudatæ 63 d.* referuntur. Idem Jus Gothis Hispaniæ Regibus decreto Concilij Toletani 12. anno 681. attributum ostendit Canon 25 *ead. dist.* quod Angliæ deinde, aliique Reges sibi quoque vindicarunt.

Narrat in Chronico Sigebertus Carolo magno, sub tempus Papiensis obsidionis, ac debellati Desiderij Longobardorum Regis, Romam profecto, Synodi apud Lateranensem basilicam celebratæ consensu ab Hadriano I. Pontifice collatam fuisse potestatem eligendi Pontificem Romanum, & ordinandi Apostolicam Sedem atque Episcopos per singulas Provincias ante consecrationem approbandi: quod sequutus est Gratianus *cap. Hadrianus 22. & cap. seq. dist. 63.* Sed quod ad Episcoporum Electionem approbandam pertinet, id Juris sibi

IV Principum jus à Pontificibus approbatum.

jam anteâ Principes arrogabant uti superiori §. 2. est demonstratum. In ipsorum summorum Pontificum promotione, non secùs ac in cæteris conventibus Ecclesiasticis, recepto etiam usu interveniebant, ni fallor, Imperatorum Legati, ita ut hæc Carolo non speciatim, sed tanquam Regij fastigij & Patriciatus Romanorum, qui posteà in Imperatorium titulum transiit, appendices, adjecta fuisse crediderim. Et tamen Sigeberti hanc narrationem variis argumentis convellunt Annalium Ecclesiasticorum scriptores. Utut sit, qualecunque hoc jus remisisse putatur Ludovicus pius pacto illo donationis, seu confirmationis, quod adducitur *in can. ego Ludovicus* 30. *iam sæpius laudata distinct.* 63. & ab eruditissimo ac religiosissimo viro Jac. Sirmondo S. I. Presbytero accuratiùs refertur *tom.* 2. *Concilior. Gall.* Apparet nihilominus jus illud agnitum aliquatenus confirmatumque fuisse à Stephano V. cap. *quia sancta* 28. *eiusdem dist.* At in Hadriano II. promovendo minimè servatum memoratur *ibid. can. seq.* Hadrianus autem IV. tempore Caroli crassi decrevit ut Pontifex designatus, sine præsentia Imperatoris aut Legatorum ejus consecrari posset, teste Sigonio *lib.* 5. *de regno Italiæ*, quamvis Leo 8. *can. in Synodo* 23. *ibid.* Othoni I. Jus idem in electione Pontificum concessisse legatur, quod Hadrianus I. Ca-

tolo magno attribuisse dicebatur: feruntur tamen non tantùm Henricus I. qui Teutonico regno contentus, Italica minùs curavit; sed & ipse Otho electionis illius libertati nihil se allaturum impedimenti pacto interposito cavisse *can. 32. ead. dist.* Othonis successores, tum Saxonicæ, tum Suevicæ stirpis Cæsares, multum sibi in constituendis atque amovendis Pontificibus sumpsisse, tota illorum temporum historia docet. Francorum enim Regum, tanquàm præcipuorum Ecclesiæ defensorum honori datum, ut de electione celebrata confestim certiores fierent.

V *Post Car. m. quid in italia Germaniaque servatum.*

Ad Episcoporum Electionem quod spectat, Caroli magni Constitutione, quæ habetur *Capitularium lib. 1. cap. 84.* & antè citatæ 63. distinctioni à Gratiano inserta est, *can. Sacrorum* 34. sancitum fuerat ut ij Canonicè, id est, secundum priorum Conciliorum placita crearentur. Ab eo tamen usu recessisse Lotharium Caroli nepotem ipsiusque posteros indicant Leo 4. aliique antedicti Pontifices *in can. Reatina 30. anterioribusque & seqq. canonibus.* Eaque lex ab Imperatoribus Germanicis non semel violata, ingentibus inter eos atque Pontifices turbis atque adeò bellis causam præbuit ad Concilium usque Lateranense 1. anno 1122. in quo Henricus V. Imperator investituræ Episcoporum, quæ per annulum & baculum fiebat, tandem renunciavit; concessitque in omnibus

Ecclesiis fieri Electionem, & liberam consecrationem: & vicissim Calistus II. consensit ut Electiones Episcoporum, & Abbatum Teutonici regni, quæque ad id regnū pertinerent, in præsentia Imperatoris fierent absque Simonia, & aliqua violentia: ut si qua inter partes discordia emergeret, Metropolitani & Provincialium consilio vel judicio, saniori parti assensum, & auxilium præberet: Electus autem Regalia (id est dominia & jura profana, in unamquamque Ecclesiam à Principibus collata) per sceptrum ab eo reciperet. Hæc ad elucidandam Distinctionem illam Gratiani 63. dicta sint; quam autoris ataxia non parum obscuram reddidit atque intricatam.

VI. Quis in Gallia usus Carolidarum posteriorum. In Gallia, etsi antè laudatâ, plurimisque aliis Caroli magni, Ludovici pij, & Caroli calvi Constitutionibus, Episcopalium dignitatum, per Clericorum maximè suffragia canonicè deferendarum leges non semel iteratæ fuerunt: tantùm tamen invaluerat à Carolo Martello, ut creditur, invecta consuetudo; ut posterioribus adhuc Carolidarum temporibus Ecclesiastici honores, non secus ac profana dominia laïcis, & militaribus viris, atque aulæ proceribus sæpenumerò assignarentur; nec rarò Abbatis, perinde ac Comitis titulus, propemodùm inter palatina officia numeraretur. Cui vitio, Regni per ea tempora calamitates, & Carolinæ stirpis in Italia

primùm, tum in Germania quoque, ac tandem in Gallia extinctæ, eversionem ascribere non dubitant Ecclesiastici Scriptores, atque in primis, priores sequutus, Io. Filesacus *in vet. querela Eccles. Gall.*

At melioribus auspiciis, ut majori religione, Hugonidæ seu Capevingij Reges, Ecclesiæ non minùs quàm regni sui jura tuenda susceperunt. Ejus rei exemplum illustre Paulus Æmilius refert lib. 3. hist. in Electione Leoterici Archiepiscopi Senonensis, memorans *comitia diligendi eius Pontificis, consensu sacerdotum Civitatis, Episcoporumque eius provinciæ approbatione, ac Pontificis Romani autoritate, Regisque nutu* celebrata, atque à Roberto Rege illatum Reginaldo civitatis Comiti bellum, qui cum Brunoni, Fromundi fratris sui filio, prælatum Leotericum indignè ferret, Senones tyrannide opprimebat. Observat lib. 5. idem Historicus profanum Cœnobiorum opes proceribus attribuendi morem ab eodem Rege solutum; eaque in re Henricum Regem paternæ sanctitatis fuisse æmulum. Cum eodem Æmilio narrat Papirius Massonus *lib. 3.* post Concilium à Paschali Pontifice apud Tricasses habitum, à Ludovico VI. jura Sandionysiani Cœnobij adversus Burchardum Montis-Maurentij dominum, Ecclesiæ Bellovacensis adversus Drogonem Monciacenû, & Ecclesiæ Rhemensis adversus Ebalum Ruciacensem for-

VII. Quis sub Capeius prioribus.

titer armis vindicata. Quamvis autem Ludovico fidelitatem per manum & ſacramentum, exemplo cæterorum Regni Antiſtitum, facere eodem tempore coactus fuerit Radulphus, Eccleſiaſtici Ordinis judicio, Archiepiſcopus Rhemenſis creatus, quemadmodum teſtatur Ivo Carnotenſis epiſtola ad Paſchalem Pap. ea de re ſcripta; atque hoc priſtinum jus Reges ſemper retinuerint: non tamen Germanicorum Regum Cæſarumve imitatione, inveſtituram Epiſcoporum, per annulum & virgam, ſibi arrogarunt.

VIII. *De Abbatum Electione.* Quod attinet ad Abbates, quos Græci *Archimandritas*, quaſi mandris, id eſt cellis monachorum præpoſitos; *hegumenos* quaſi præeuntes, aliiſque nominibus vocant: ſatis conſtat eorum Electionem monachis cujuſque Cœnobij eſſe permiſſam, ut qui omnibus eſt imperaturus, omnibus, aut certè majori parti probetur. Ea in re minùs paulò varius fuiſſe uſus videtur, quàm in Epiſcopis eligendis: attamen propter Abbatum non minimam apud populum, & Epiſcopali ferè ſupparem autoritatem, nihil hîc quoque ſine Regum nutu in majoribus Monaſteriis fieri jamdudum obtinuit. Nam nec generaliter publici ulli conventus eo inconſulto haberi debent: & rei publicæ intereſt non ſolùm moribus ac doctrinâ idoneos muneri; ſed prætereà Principi fidos, nec univerſæ nationi ſuſpectos legi qui magnis ſodalitati-

tatibus

taribus præsint. Hujus rei minorem, etiam Episcoporum causâ primis Romanorum Imperatoribus fuisse curam nihil mirum, cum religione Christianâ vix ultra Romanos fines progressâ, non esset quod infidos sibi, aliique dominis addictos fore Præsules facilè suspicarentur. Quâ ratione Philippi Augusti temporibus promoverentur Episcopi & Abbates docet ejus in Syriam navigaturi, sive mandatum, sive edictum anno 1228. compositum, quo cavebatur, ut, *si fortè contingeret sedem Episcopalem, vel aliquam Abbatiam Regalem vacare Canonici vel Monachi ad Reginam*, (cujus regimini regnum committebat) *venirent, liberam eligendi potestatem petituri; quam sine contradictione concederet.* Regales Abbatiæ intelligendæ videntur à Regibus constructæ, aut locupletatæ: præsertim verò in propria Regum ditione atque dominio, extra optimatum scilicet provincias sitæ. Sed quemadmodum Canonicos, ut eligendi jure fruantur, sacris ordinibus esse initiatos necesse est, *Clement. 2. de ata. & qual. præf.* ita & monasticam Regulam professi, ac solemnibus votis adstricti sint oportet, qui in Abbatis alteriusve Regularis præfecti Electione suffragium ferunt. *cap. ex eo 32. de elect. in 6.* Nec verò cunctis vitæ monachali publicè obstrictis id juris statim competit: sæpe enim certum à professione tempus exigitur, prout cujusque Ordinis, aut Con-

gregationis legibus definitum est. Idem verò in monialibus Abbatissam, ac in monachis Abbatem sibi deligentibus observatur, qua de *re cap. indemnitatibus 43. eod. tit. in 6.*

IX. *De Collatione Beneficiorum.* At Sacerdotia, seu Præbendas, aliaque minora Beneficia nemo nescit jure communi ab Episcopo cujusque civitatis intra ejus territorium conferri, ut pote cujus potestati & Jurisdictioni, tam Clerici, quàm Ecclesiæ omnes, ac religiosa loca, eorumque ordinatio subjaceat: quod apertè non tam constituunt, quàm declarant Aurelianensis 1. aliorumque Conciliorum canones, relati *in can. omnes basilica, xvi. quæst. 7. can. decretum est & seqq. x. quæst. 1.* Et sanè cum nemini liceat proprio nutu publicum sibi officium vindicare; longè potiori ratione sacra attingere nefas erit, nisi hierarchæ autoritate designatis. *Nec enim quisquam*, ait D. Paulus *ad Hebr. 5. sumit sibi honorem, sed qui vocatur à Deo tanquam Aaron.* Verùm non Episcopis modò, sed & Abbatibus, cæterisque Prælatis Ecclesiasticam jurisdictionem suo jure exercentibus, qui Ordinarij vocantur, facultas eadem concessa est conferendorum beneficiorum quæ cuique subjecta sunt: quod quidem jus vel consensu Episcopi, vel legitimâ præscriptione introductum videtur, *ex cap. cum pastorali 11. ë. de iure patron.*

X. *Priscus* Primis quidem religionis Christianæ

seculis, cùm oblationes, Decimæ deinde, cunctæque res Ecclesiarum, secundum Apostolicas Regulas, per Synodum Antiochenam innovatas (ut ex *can. sint manifesta 21. ac seqq. 12. quæst. 1.* patet) in manu essent Episcoporum; cumque omnes Clerici, primorum exemplo Fidelium, communem agerent vitam: quisquis Ecclesiasticis ordinibus initiabatur, eidem assignabatur cum debito stipendio, certum in Ecclesia ministerium; à quâ injussu Episcopi recedere vetitum, ut colligitur vel ex *can. Clericos 4. dist. 71.* Igitur absolutè, & sine tituli ac præbendorum id est ad victum necessariorum adjectione, quemquam ordinare insolens, & nominatim prohibitum Chalcedonensis & Placentinæ Syndorum canonibus quæ in 70. *dist.* exstant, eòque spectat etiam *can. quorumdam 6. dist. 74.* Deinde auctis, cum fidelium numero facultatibus Ecclesiarum, & Clericorum in majori copia imminuto fervore, ut parœcias, decimasque, ita & reliquos proventus dividi placuit, descriptâ cuique suâ proprios in usus portione. Id in iis qui per longè dissitas parœcias sparsi erant, ferè jam necessarium, tandem generaliter receptum est; ut unusquisque res Ecclesiæ, veluti quodammodò suas, diligentiùs curaret; nec, quod plerunque fit, tanquam communes, negligeret. Portiones illæ Beneficia circa nonum, opinor, seculum dici cœperunt, nomine, ipsoque

Ordinationum usus ut mutatus.

propemodùm usu ab armata in sacram militiam translato. Ex eo paulatim invaluit ut ab officij & beneficij assignatione Ordinatio sejungeretur. Cui pravo usui non pauci magnam partem adscribunt malorum, quæ posterioribus seculis in sacrum ordinem irrepserunt. Inde quippe factum ut dum plerique sterili sacerdotio, absque ministerio fructuque ullo, non tam decorantur, quàm onerantur; alij coacervatorum honorum & ex his redituum Ecclesiasticorum pondere, contra pristinum morem, contra Lateranensis 3. œcumenici aliorumque Conciliorum præscripta, opprimi gestiant: & qui sæpe unius Clerici partes dignè obire aut nolunt, aut ne possunt quidem, plurium commoda cum titulis occupent. Et tamen nec in uno eodemque corpore ejusmodi confusionem admittit natura, quæ singulorum membrorum officia ita distinxit, ut nec auris videat, nec audiat oculus. Quâ de re post D. Paulum *ad Rom.* 12. Gregorius I. Pontifex *can.* 1. *dist.* 89. disserit. *sicut indecorum est*, inquit, *in corpore humano ut alterum membrum alterius fungatur officio: ita nimirum noxium, simulque turpissimum est, si singula rerum ministeria personis totidem non fuerint distributa.* Justis quidem de causis, & necessariâ cautione adhibitâ, hæc in sublimes & literatas personas indulgentia in majorem aliquando Ecclesiæ utilitatem cedere potest: ut *ex cap. de multa* 28. *in fine*, è.

de præb. & dignit. colligitur: ſed ſuæ ſunt cuique rei metæ, nec temerè vulgandum, quòd tunc demum jure fiet, ſi raro fiat.

XI. *De Iure Patronatus.*

Eccleſiarum ædificatoribus quinto jam ſeculo permitti cœpit ut in ſacris ædibus aut altaribus cujuſque ſumptu erectis dotatiſve ordinandos Clericos Epiſcopo abſque repulſa commendent: quo in honore jus ſacri patronatus maximè verſatur. Atque hinc factum eſt ut Epiſcopalis beneficiorum Collationis duplex ſit genus; alterum liberum, quod propriè nomine Collationis intelligitur; neceſſarium alterum & coactum, Inſtitutionem vocant, quòd poſita ſit in inſtituendis Sacerdotibus & Clericis per patronos oblatis: qui, modò idonei fuerint, rejici nequaquam poſſunt, *can. 32. decernimus xvi. quæſt. 7. cap. illud, de jure patron. é.*

De Electionibus priſcis earumque forma, & Regio in iis jure, qui plura volet, conſulat, præter jam laudatum Sirmondum & Ren. Chopinum, imprimis Fr. Florentem Antecesſorem Pariſ. *ad tit. Decretal. de Elect.* Antonium Dadinum Altaſſerram Anteceſſorem Toloſ. *lib. 1. de Ducib. & Comitib. Provincial. cap. 7.* Commentatorem tractatus Pithœani de Libertatib. Eccleſ. Gallic. *art. 68.* & earumd. Libertatum Probationes *cap. 15.*

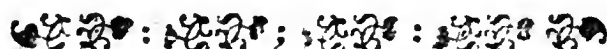
XII. *Præcipua ſummi Ponti-*

Quo tempore Pontifices maximi, tanquàm Ordinarij ordinariorum, extra ſpe-

ficis in beneficiis dispensandis jura. cialem suam Diœcesin ac suburbicarias regiones, extraque Italiam, cum omnibus Prælatis in Beneficiorum Collatione concurrere cœperint, ita ut occupantis melior sit conditio, (quo jure Pontificij quoque Legati utuntur:) quando primùm certa Beneficiorum genera, aut beneficiariorum obitu in Romana Curia, aliove modo vacantia dispositioni suæ reservare, ademptâ Ordinariis eadem conferendi facultate: quando in singulis Ecclesiis vacatura huic vel illi Clerico per Apostolica Mandata destinare instituerint, mihi quidem nondum satis liquere fateor Horum sanè pleraque seculo Christi duodecimo haud multùm antiquiora videntur. Nam Collatio quæ neglectu inferiorum à superioribus, tandemque à Pontifice Romano fit jure ab illis ad hos gradatim devoluto: ex Lateranensis 3. Concilij constitutione manat, ut patet *ex cap. 2. e. de concess. præb.*

XIII. De Curiæ Romanæ exactionibus antiquis. Aliquantò post initium habuerunt variæ vectigalium species, quas Ecclesiis & Clericis Curia Romana indicere consueverat, partim ad communem totius Ecclesiæ utilitatem & veræ fidei defensionem, partim ad ipsius Curiæ sumptus sublevandos. Modò quippe Decimas, aliave subventionum, & collationum nomina, liberandæ Saracenorum è manibus Palestinæ; & diversis ex causis charitativa, quæ vocantur subsidia, imperabant summi Pontifices. Tum Clerico-

rum morientium suppellectilem, resque alias Ecclesiæ contemplatione quæsitas, quasi ex mente *canonis ult. xij. quæst. 4.* & *can. 4.* & *5. ead. cau. quæst. 5.* itemque vacantium beneficiorum fructus sibi vindicare cœperunt. Posteà confirmationis & consecrationis titulo, ab electis & inaugurandis Prælatis certam primùm fructuum partem, ejusve loco definitam pecuniam, in usus tum Papæ ipsius & Cardinalium, tum cubiculariorum sacri Palatij, minorumque Curiæ Officialium, sub nomine communium, & minutorum servitiorum, quæ receptis pridem apud Græcos inthronisticis respondebant: denique dimidiorum, mox totorum unius anni redituum æstimationem per Annatarum nomen exegerunt.

DE PRAGMATICA SANCTI LUDOVCI *Sanctione.*

CAP. III.

HIs ita, ut superiori Capite memoratis est, magna ex parte constitutis, Ludovicus IX. Rex numquam satis laudatus, quem eximia morum sanctitas, & Catholicæ religionis singulare studium cœlitum albo adscripsere; ut, & Canonum observationi, & Ecclesiæ Gallicæ commodis consuleret, salutari

I S. Ludovici de omnibus ante memoratis Edictum.

Edicto sub ipsa regni auspicia, id est anno 1228. Dignitates Ecclesiasticas liberis eligentium suffragiis deferri jussit, explosâ penitùs simoniæ labe, cessantibusque RomanæCuriæ oneribus, nisi quæ volenti Clero Regis ipsius consensu justas ob causas imponerentur. Sancta prætereà, & cum libertatibus, atque immunitatibus Ecclesiasticis generalibus, intacta esse constituit Ecclesiarum, Monasteriorum, locorumque religiosorum jura, quæ specialibus privilegiis unicuique ab inclitæ memoriæ Francorum Regibus concessa fuissent. Hoc edictum in veteri stylo Parlamenti habetur, & ab Antonio Fontanone Collectioni Regiarum Constitutionum est insertum: in cujus etiã appendice legitur insequentis anni rescriptum, quo pius Princeps Ecclesiasticæ Libertatis usum nominatim apud Albigenses, cæterosque Occitaniæ populos, qui Tolosanis Comitibus parebant, servari præcepit. Etsi autem Electionibus Præsulum suam libertatem constare voluerit: non idcirco quæ regij juris erant omnino remisit. Patet enim ex mandatis Blancæ Reginæ datis anno 1248. cum trans mare profecturus, ei procurationem regni crederet toto post superius Edictum vicennio, solita nihilominùs fuisse adhuc Capitula Canonicorum, & Monachorum Cœnobia, ab eo ejusve vices agente, Eligendi licentiam, more pristino, petere.

Sed

Sed & paulò ante ultimam in fidei hostes expeditionem, primum illud Edictum innovavit Pragmaticâ Sanctione, quæ anno 1268. in Ordinum Regni Comitiis, præsente Legato Pontificio, promulgata est: & primum non immerito in hac collectione obtinet locum. Ejus articuli ferè omnes, ex constitutione anni 1228. descripti sunt: in qua sub uno eodemque titulo continebantur Articuli tres hujus posterioris Sanctionis, nimirùm Primus qui ordinariorum Collatorum & Patronorum jura; Secundus, qui liberas in Ecclesiis Cathedralibus aliisque Electiones tuetur; & Quartus qui utrique generi communis est, omniaque secundum Canones fieri jubet: Tertius simoniæ crimen: Quintus Curiæ Romanæ Exactiones prohibet: Sexto Immunitates Ecclesiarum confirmantur. Hujus Pragmaticæ Sanctionis, qui pleniorem notitiam habere volet, ei per legenda erit Fr. Pinssonij Biturici, Parisiensis Advocati erudita elucubratio, quâ illam historicâ Præfatione, & luculento commentario illustravit.

II. Pragmatica ejusdem de rebus iisdem Sanctio.

Sanctionis nomen propriè de ea Legum sive Constitutionum parte dicitur, quæ pœnam in violatores pronunciat, & sic quod constitutum est sanciendo ac muniendo, velut sanctum efficit. Generaliùs tamen pro quavis constitutione hoc vocabulum accipitur. Pragmaticæ verò Sanctiones sunt Edicta vel Res-

III Quid Sanctio Pragmatica in genere.

cripta generalia de certis caufis, negotiifve edita. *Pragma* enim Græcè pro negotio fumitur. Eæ ad utilitatem ferè & ufum communem univerfitatum pertinent, ac de rebus ad ordinem, corpus, collegium, civitatem aut provinciam fpectantibus, maturo facri Confiftorij Confilio, condi folent, petente plerunque univerfitate, aliquando Principis fponte :, uti Cujacius *in parat. Cod. tit. de diverfis refcriptis*, aliique obfervarunt. Sunt qui Pragmaticas Sanctiones ad firmanda inftaurandaque vetera fcita, & inftituta maximè referant : cujufmodi Pragmatica Sanctio Juftiniani ad probãdam Conftitutionem Amalarici & Amalafuntæ, Pragmatica item Tiberij fecundi confirmandis Juftiniani quibufdam Conftitutionibus. Sic apud nos S. Ludovicus hac Sanctione nihil novi juris invexit, fed jamdiu receptos Canones, fuumque prius de rebus Ecclefiafticis edictum innovavit : Carolus autem VII. Pragmaticâ fuâ, de qua *proximo cap.* Decreta Bafilienfis Concilij, paucis additis, demptis, aut immutatis, confirmavit.

DE CAROLI VI. Pragmatica Sanctione Bituricensi.

Cap. IV.

QUæ rectè constituta sunt, rarò perdurant: sed per innata humano generi vitia facilè labefactantur: Idque non minùs in Ecclesiæ moribus, quàm in reliquis rebus contingit. Itaque sub initium decimi quarti seculi, Pontificiâ Sede Avenionem translatâ, ortum est breve schisma, quod deinde morte Gregorij XI. graviùs diutiusque exarsit, protractumque est ad sequens seculum, quo adulto adhuc recruduit. Cùm inter has distractæ in partes Ecclesiæ turbas, collapsa ubique disciplina, & Clerus præsertim Gallicus variis aulæ Pontificiæ Avenione residentis artibus exhaustus, remedium poscerent: ei curæ incumbendum seriò censuit Carolus VI. sapientis exemplo patris, tum dissidij inter veros falsosque Pontifices componendi, tum emendandorum morum, restituendique ordinis Hierarchici cupidus. Postquàm ergo his de causis suscepta Avenionensis profectio frustrà fuerat: Regni ordines habitis comitiis; & Parisiensis Academiæ Theologos præ-

I. De Caroli VI. Edictis firmandæ D. Lud. Sanctioni.

ſertim ac Juriſconſultos, inſtitutis colloquiis, de more conſulendos putavit: Communi omnium ſententiâ non alia convenientior graſſantibus malis medendi via occurrit, quàm ſi generale Concilium celebraretur. Quare huic convocando unà cum Sigiſmundo Imperatore Carolus inſtitit, quod à Joanne XXIII. tandem indictum. Interim Rex, ne quid, quod in ipſo eſſet, prætermiſiſſe videretur; ſolenni edicto quod anno 1406. conditum, biennio poſt in Senatu recitatum, & in acta relatum eſt; atque inter Probationes Libertatum Eccleſiæ Gall. cap. 22. num. 10. refertur, D. Ludovici Sanctionem in uſum revocavit, ſtatuitque ut ſecundum ejus placita Archiepiſcopatus, Epiſcopatus, Abbatiæ, ac Monaſteria Francicæ ditionis, Electione Canonicâ deferrentur; cætera verò Beneficia Eccleſiaſtica, excluſis Pontificiis Reſervationibus, Mandatis de providendo, & quibuſlibet Gratiis expectativis, per Collatores ordinarios diſpenſarentur. Eodem anno Benedicti XIII. officialium exactionibus modus per Senatuſconſultum poſitus eſt, faceſſere regno juſſis Curiæ Romanæ miniſtris, qui primas Annatas, Vacantias, Procurationes, aliaque ejus generis onera, onerumve reliqua colligebant; variiſque penſitationum, ſive ſubſidiorum nominibus Clericos vexabant.

Anno deinde 1414. Sigiſmundi Imperatoris & Caroli VI. Regis operâ in-

choatum est Constantiæ in Germaniæ finibus generale Concilium, quod Joanni XXIII. & Benedicto XIII. Pontificatum abrogavit, Electoque Martino V. schisma jam quadragenarium ferè sustulit anno 1417. constituitque posteà ut post quinquennium Papiæ, septennio post in Gallia, & deinceps singulis decenniis, Concilium universæ Ecclesiæ, commodis locis, haberetur Deinde, propter grassantem Papiæ pestem, Senis in Tuscia celebratus est conventus, an. 1423. ubi pauca decreta, nisi quod Basileam constituto tempore conveniendum convocati patres statuerunt. Itaque anno 1431. indictum est Basileense Concilium à Martino V. cui suffectus eodem anno Eugenius IV. Julianum Cardinalem â Martino jam anteà Legatum, præesse jussit. Sed paulò post, quòd de Pontificia potestate liberiùs in eo disseri audiret, ibi congregatos ultrà progredi vetuit: unde inter Papam & Concilium nata dissidia, & Concilij Patres quasi contumaces anathemate ab Eugenio notati: quod tamen agente Sigismundo revocatū anno 1433. verùm cùm Eugenius, Græcorum reconciliandorum occasione. Concilium, invitis plerisque Patribus, Ferrariam tranferret, discordia recruduit anno 1437. Unde Eugenij novum in Synodum anathema; & Synodi vicissim in illùm exautorationis tandem sententia.

II. Decreta Concilij Basileensis ut à Carolo VII. suscepta.

Inter hæc ad Carolum VII. Regem Christianissimum missi utrinque Legati, alij Pontificis, Synodi causam alij defensuri: & qui Concilij mandata ferebant, ejus decreta obtulerunt, ea in Regno suscipi servarique postulantes. Carolus cùm illa in Episcoporum, atque adeò omnium ordinum celeberrimo conventu apud Bituriges habito, discuti curasset; ea ad tuendam publicam disciplinam pertinere visa: ideoque ne per Pontificis Conciliique dissensionem res Ecclesiastica pessum iret, communi consensu magnam partem probata sunt. Rebus itaque accuratè perpensis, pleraque capita absolutè recepta sunt, quibusdam conventûs judicio certus additus est modus, non quo in dubium potestas Concilij vocaretur; sed quod ita res, tempus, ac locus sive mores Gallici poscerent. Articuli fuere omninò tres supra viginti, quorum ordinem, materiam, Concilij Basileensis loca ex quibus desumpti sunt, & quatenus à Comitiis Gallicanis suscepti fuerint, sequens tabella indicabit.

ARTICULORUM SIVE Capitum Pragmaticæ Sanctionis.

Numerus.	*Materia.*	Cōc. seſſ.	*Susceptionis modus.*
I.	*De Conciliorum generalium autoritate ac tempore.*	1.	receptus proüt jacet.
II.	*De potestate Concilij, circa reformationem Ecclesiæ in capite & in membris.* Ex Concilio Constantiensi, &c.	2.	acceptus ut jacet.
III.	*De Electionibus earumque Confirmatione.*	12. 13.	modificatus.
IV.	*De Reservationibus sublatis.*	23.	acceptus.
V.	*De Collationibus.*	31.	temperatus.
VI.	*De Causis.*	31.	temperatus.
VII.	*De frivolis Appellationibus.*	20.	acceptus.
VIII.	*De Pacificis possessoribus.*	21.	acceptus.

IX.	*De numero & qualitate Cardinaliū.*	24.	temperatus.
	De Annatis.	21.	temperatus.
XI. & seqq. ad 19.	*De celebratione divini Officij* : & aliis ad sacra pertinentibus.	21. 21.	temperatus. accepti.
XX.	De *Concubinariis*	20.	acceptus.
XXI.	*De Excommunicatis non vitandis.*	20.	acceptus.
XXII.	*De Interdictis temerè non ponendis.*	20.	acceptus.
XXIII.	*De sublatione Clementinæ Literis.*	23.	acceptus.

Horum articulorum dumtaxat quintus qui est de *Collationibus* , & sextus *de Causis* . tempore postremi , post secundam Eugenij à Concilio secessionem editi , à Rege Ecclesiaque Gallica aliqua ex parte mitigati : reliqui viginti & unus dissidium illud posterius præcesserant tempore , erantque inter acta Concilij ab eodem Eugenio , ubi in concordiam cum Patribus redierat , approbata : nisi quòd nonus,ad numerum Cardinalium spectans , ab eo postea revocatus est.

Hæc omnia conventus ille regiâ con-

ſtitutione firmari poſtulavit: eaque cauſa fuit edendæ hujuſce Sanctionis, quam Senatus anno 1439. in acta retulit.

Pragmaticam hanc Sanctionem eruditis gloſſis illuſtravit Coſmas Guymier, Præſes Inquiſitionum, quibus notas ſuas addidit Phil. Probus Bituricus ad componenda Sanctionis & Concordatorum diſſidia, quæ omnia cum annotationibus marginalibus, earum conſtitutionum Hiſtoria, veteribuſque inſtrumentis eò pertinentibus edidit Fr. Pinſſonius jam laudatus, anno 1666.

DE CONCORDATIS ſeu Conventis Franciſci I. cum Leone X.

CAP. V.

I. Pragmatica à Pontificibus impugnata.

PRoximæ Sanctionis Pragmaticæ placita, non ſolùm Ordinariis, tum in conferendis Beneficiis, tum in Cauſis judicandis; & Canonicorum, monachorumque collegiis in Prælatis abſque munerum præſtatione Eligendis, jus ſuum ferè illibatum ſervabant: ſed & ſublatis Sedis Apoſtolicæ Reſervationibus, Gratiiſque Expectativis, &, quod caput eſt, Conciliorum generalium poteſtatem Pontificiâ ſuperiorem agnoſcendo, Curiæ Romanæ, ipſorumque Pontificum

jamdiu receptæ autoritati & commodis non mediocriter detrahebant. Idcirco eam summi Pontifices non secus ac perniciosam hæresim execrati, omnibus viribus impugnare non destiterunt. Eam sanè nullius roboris esse asserebant, quòd ejus decreta, & ex Basileensis jam illegitimi ac Ferrariam translati Concilij decretis, tempore schismatis editis, deprompta atque conflata; & ipsi etiam Concilio (ob restrictiones adjectas) neutiquam probata fuisse dicerent: nostris hominibus contrà, Concilij jus, ex temporum antè indicata distinctione, atque inde vim decretorum Bituricensium tuentibus.

II. Vt à Ludovico X revocata, deinde restituta

Eugenius quidem IV. & Pius II. Sanctionem illam à Carolo VII. revocari frustra contenderunt. At Ludovicus XI. urgente primùm eodem Pio, eam abrogare voluit, literis anno 1461. ad Senatus missis, quas Tolosanus, non liberis suffragiis, sed tanquàm expresso Regis jussu promulgavit; Parisiensis, causis Regi redditis, nequaquam admittendas censuit. Pius tamen, quasi Pragmaticâ omnino per Galliam abolitâ sibi blanditus, est: atque illud certè obtinuit ut Reservationes more pristino valerent. Paulus II. re, uti erat, cognitâ, Sanctionis revocationi institit, novumque à Ludovico eam in rem diploma impetravit. Sed hujus quoque publicationi, ostensis ejus incommodis, Joannes San-Romanus generalis Regis Procurator in-

tercessit, itemque Academia Parisiensis. Tantus tamen Ludovici ardor animi fuit, Pontificum voluntati satisfacere cupientis, ut inter ipsius Legatos & Sixtum IV. abolendæ Sanctioni Pragmaticæ inita fuerint anno 1472. Pacta, quibus in Gallia res Ecclesiasticæ propè ad instar Concordatorum Germanicorum redigebantur. Secundum ea pacta conceptū est cap. *ad universalis* 1. *de Treuga & Pace*, *in communib.* ac secundum eadem editæ Regiæ literæ. Ea licèt à plerisque præsulibus minimè recepta, nec à Senatibus omnino probata, effecere tamen ut pragmatica Sanctio non parum, aliquot per annos detrimenti acceperit. Qua ex re cum multa oriri incommoda dicerentur, idem Ludovicus XI. anno 1478. Consiliariorum suorum & sacræ Theologiæ ac Juris Professorū ex Academiis selectorum certum numerum convocari mandavit, de horum malorum remediis acturum. Hi appellationis ab iis quæ contra Pragmaticam acta essent, per Regium Cognitorem interponendæ autores fuerunt. Sic paulatim regnante præsertim Carolo VIII. etsi contra nitentibus Innocentio VIII. & Alexandro VI. in usum revocata est pragmatica Sanctio: quæ postea novo quoque edicto à Ludovico XII. instaurata palàm est anno 1499. Inde, & ex probato, promotove Pisano adversus Julium II. Concilio, aliisque de causis orta inter hunc & Ludovicum discordia: ita ut Julius,

armatâ, conjuratâque in Regem universâ propemodum Europâ, Lateranensis V. Concilij à se indicti Sessione 3. in eum ac Regnum Interdicti sententiam tulerit. Idem Sess. 4. recitato Ludovici XI. edicto Pragmaticæ rescissorio, monitorias literas decerni curavit, quibus Rex, & Regni Curiæ, Ecclesiaque Gallicana Romam ad Concilium vocarentur, ut si quas habere se confiderent idoneas rationes, quò minùs Pragmatica Sanctio antiquaretur, eas certam intra diem proferrent, alioqui fore ut illa irrita, nulla, & schismatica pronunciaretur, atque abrogaretur.

III. Ejus loco ut introducta Concordata.

Inter hæc defuncto Julio suffectus est Leo X. ad quem, simulque ad Synodum Lateranensem missi à Rege Legati, eorumque adventu sublatæ interim censuræ. Verùm cum Gallici Episcopi ad Concilium non convenirent, quòd locum minùs tutum, certè apud validiores in Concilio Italicos Præsules, aulæ Romanæ commodis semper studentes, inutilem futuram dicerent pragmaticæ defensionem: Franciscus I. Ludovici successor, unà cum Galliæ Senatibus, prælatis, Capitulis, omnibus denique pragmaticam tuentibus, peremptorio edicto Romæ citatus est. Quod cum Regi nunciatum esset, atque ille Romam se Legatos missurum, & si Gallicæ Ecclesiæ jura servarentur, nihil Sedis Romanæ reverentiâ sibi antiquius esse ostendisset: de concordia utrinque cogitari

cœptum, nihilque commodius visum, quàm si de re tota Pontifex simul & Rex collatis capitibus agerent. Quapropter Franciscus, Helvetiorum cæterorumque Fœderatorum apud Martinianum victor, & Mediolani potens, Bononiam à Leone invitatus, inter filialis reverentiæ officia, enixis primò precibus ab eo contendit ut cum ipsius & Concilij venia Francis Pragmaticâ Sanctione uti liceret: deinde si Pragmaticæ nomen omnino abrogandum videretur, saltem vice illius certas leges componere integrum esset, quibus in iis rebus quæ Sanctione istâ continebatur, Imperium Francicum regeretur. Priore postulato rejecto, posterius admissum, mandataque est ejus commentationis cura, hinc Anconitano & Sanctorum quatuor Coronatorum Cardinalibus, inde Antonio à Prato Franciæ Cancellario. Hos inter ante Regis discessum magna ex parte convenit: dein perficiendo negotio Legatus in urbem Rogerius Barma Catholicus Regis in Parisiensi Parlamento Advocatus, Conventa illa rata habuit, tanquàm Pragmaticæ Sanctionis loco in posterum valitura: quæ cuncta Lateranensis Concilij Sess. 11. promulgata confirmataque sunt die 16. Decembris anni 1516.

Franciscus missis ad se binis à Pontifice codicillis, alteris Sanctionis Carolinæ abrogatoriis, alteris Bononiensium conventorum confirmatoriis, satis habuit *IV. Horū difficilis executio.*

apud Senatum (quò & Episcopi & Capitulorum Academiæque delegati convenerant) de posterioribus per Cancellarium disserere. Hic totius negotij repetitâ narratione, docuit quâ rerum necessitate Rex adactus, tum ad vitandum ingentis cum Leone ejusque fœderatis, belli & schismatis periculum, tum ad retinenda, quà licebat, Ecclesiæ Gallicæ Jura, in totum alioqui Pontificis & Concilij, quod à reliquis nationibus generale haberetur, decretis haud dubiè ruitura, ad constituendas, mutuo consensu, recipiendasque loco Pragmaticæ Sanctionis leges alias, pro temporum conditione tolerabiles, in nonnul is etiam articulis Pragmaticâ ipsâ præstabiliores, descendisset; Regem idcirco eas promulgari quamprimùm velle; Eam in rem literas suas de more actis Curiæ insinuandas missurum. Longum esset Lievræi Regij generalis Advocati appellationes à Bulla Pragmaticæ revocatoria; Senatus decreta de retinenda pragmatica; perscriptas eorum ad Regem rationes, non modò ex veterum Regum atque Imperatorum constitutionibus, & damnosa pecuniæ per gratias expectativas evectione, sed & ex infractis per ejusmodi revocationem priscis tum sacris tum profanis Gallicæ nationis inauditæ, & suspectum in locum vocatæ, Juribus, ac libertatibus petitas; Cancellarij responsa; Regis, datam Pontifici fidem liberare desiderantis, repetitas non fine

minis jussiones; Academiæ ac Decani Ecclesiæ Parisiensis aliorumque intercessiones; & alias promulgationis hujus remoras referre. Ea tandem in speciem potiùs quàm ex vero peracta in Senatu Parisiensi 22. Martij anno 1517. sub hac forma. *Lecta, publicata, & registrata ex ordinatione & de præcepto Domini nostri Regis, reïteratis vicibus facto, in præsentia Domini de Trimollia primi Cambellani dicti Domini nostri Regis, ad hoc per eum specialiter missi.* Cæterùm contestationem vis illatæ, atque ad Papam meliùs consultum, Conciliumque legitimè congregandum, appellationem apud Episcopum Lingonensem & ante interposuit Senatus, & post iteravit; servandamque nihilominùs in judiciis Sanctionem decrevit, quòd ea revocata diceretur Ecclesiâ Gallicâ, cujus de Jure agebatur, quamquam defendere Jurejurando inaugurationis suæ Rex adstringeretur, inauditâ, & in locum suspectum vocatâ, ideoque justè absente. Nec dispar ab Academia coram Decano Parisiensi appellatio prodiit, ausis & concionatoribus contra Concordatorum autores apud populum declamare. Inter has altercationes ac difficultates, cum præfixum approbandis, publicandis ac recipiendis fœderis Bononiensis legibus semestre jam propè effluxisset, annuam absolvendo negotio dilationem à Pontifice Rex impetravit, quæ adhuc in alterum annum proroganda fuit: mo-

derandusque imprimis articulus, quo indicebatur necessitas verum impetrandorum Beneficiorum valorem in Mandatis aliisque Sedis Romanæ provisionibus, iis etiam quæ ad Cathedrales Ecclesias & Monasteria pertinerent, exprimendi; quod Annatarũ secundum eam æstimationem exigendarum causâ constitutum fuerat. Verùm post varias, absente præsertim, & captivo Rege contentiones, observari hæc Concordata cœpere, litium ad Episcopatus cæteraque majora beneficia spectanctium cognitione majori Regis Consilio attributâ edicto declaratorio anni 1527. quod ab Henrico II. anno 1552. confirmatum. Franciscus sanè I. conventorum illorum observationi invigilavit: adeò ut iis derogari, aut eorum quidquam per Pontifices ne Mandatorum quidem formula, immutari passus fuerit: eam scilicet ob causam, quod hæc Concordata non vulgaris & liberæ Constitutionis Pontificiæ, sed mutui ac perpetui inter Sedem Apostolicam & Regnum Francorum contractus vim habere speciali pacto jussa essent.

V. Concordatorum cum Pragmatica Sanctione cõparatio.

Ad pleniorem horum Bononiensium Conventorum notitiam, notandum est ea Pragmaticæ Sanctionis vestigiis ita inhæsisse, ut ejus instituta illorum decretis partim omninò sublata, aut omissa, partim aliqua ex parte mutata, partim denique verbatim inserta sint: quod subjecta utriusque Constitutionis comparatio aliquatenus indicabit.

CAPITA

In Concordatis itaque, expuncto Pragmaticæ Sanctionis capite ſive Titulo 1. qui erat *De Conciliorum generalium autoritate, ac celebratione*; ejus loco Prooemium collocatum eſt, cujus poſterior pars unà cum Tit. 1. *De Conſtitutionib.* fortè minùs aptè, concepto, approbationis eorumdem Concordatorum per Leonem X. in Concilio Lateranenſi, Præfationem & quaſi præparationem continet.

Pro 2. Sanctionis capite *De Electionibus*, quo Electionum priſca libertas Canonicis & Monachis, certâ præſcriptâ formâ, permittebatur, & Electi cujuſque à proximo ſuperiore confirmatio aſſerebatur : exploſo ejuſmodi uſu per ſecundum Concordatorum Titulum, *De*

Electionis & Postulationis derogatione; deinde Titulo 3. *De Regia ad Prælaturas Nominatione facienda*, totum id jus partim in Regem, quod attinet ad idoneum aliquem intra ſex menſes Pontifici Nominandum; partim in Pontificem transfertur, quod ſpectat ad proviſionem, quæ confirmationis loco eſt. His paucæ adjectæ ſunt exceptiones, quæ legenti cuilibet patent.

Titulus 3. Pragmaticæ, & 4. Concordatorum *De Reſervationibus ſublatis*, eodem pertinent: ſed hic minùs præciſè conceptus.

Sanctionis Titulus 4. cum Tit. 5. Concordatorum concurrit, eſt enim uterque *De Collationibus*. At enucleatiùs in Concordatis totum Graduatorum jus conſtituitur.

Horum Titulorum appendix & quaſi lacinia eſt Concordatorum Titulus 6. *De Mandatis Apoſtolicis*. Exceptionem dixeris tit. de Reſervationibus: etenim Mandata, Romanorum Pontificum certum intra modum, ex mente Baſileenſis Concilij & Gallicanæ Congregationis, juxta §. *non tamen*, & §. *item voluit*. *De Collat. in Pragmat. Sanct.* confirmantur; & Præventione Pontificiâ in his, ſecundum §. *neque etiam ibid.* admiſsâ, Mandatarij Graduatis quibuſcunque præferuntur, & in omnibus Pontificis proviſionibus verus beneficij valor exprimi jubetur. Tit. 7. 8. & 9.

Mandarorum variæ formulæ præſcribuntur.

De Cauſis, & de Frivolis Appellationibus Tituli 5. & 6. in Sanctione, in Concordatis 10 & 11. inverſo quantumvis ordine, tamen in pleriſque coincidunt; & ad Cauſas Eccleſiaſticas, exceptis majoribus in Jure expreſſis, non ſtatim Romæ, ſed primùm in partibus, id eſt in ſuis quaſque Diœceſibus ac provinciis diſceptandas ſpectant.

Titulus 12. Concordatorum. *De Pacificis Poſſeſſoribus*, exſcriptus eſt ex Sanctionis cap. 7. niſi quòd ibi Pontificis, hîc Concilij nomine cuncta ſtatuuntur.

At Pragmaticæ Titulus 8. *De Numero & qualitate Cardinalium*, 9. item *de Annatis*, quæ ad certum modum redigebantur, 10. etiam & ſequentes titt. ad 18. qui ad *Divinum Officium celebrandum*, *Horas Canonicas extra Chorum recitandas*, cæteraque divini cultus referuntur; hæc, inquam, omnia capita in Concordatis omiſſa ſunt.

De Concubinariis autem *publicis* Titulus, qui in Pragmatica Sanctione 19. in Concordatis 13. legitur, & iiſdem fermè verbis utrobique concipitur.

Nec magis inter ſe differunt ſequentes Tituli *De Excommunicatis non vitandis*, *de Interdictis non leviter ponendis*, *de ſublatione Clementinæ literis*.

Concordatorum verò caput 17. perpetui contractus ac mutuæ inter Pontifices Regesque Christianissimos, certis utrinque legibus, obligationis vim iisdem Concordatis attribuit.

Vice Tituli 23. Pragmaticæ Sanctionis, quo continetur *Ecclesia Gallicana* de Basileensibus decretis: sub modo cuique apposito, autoritate regiâ promulgandis, Decretum sive *Conclusio*; subjecti sunt in Concordatis Tituli 18. & seqq. qui *approbationem Concordatorum per Lateranense Concilium, Regiam eorumdem acceptionem & confirmationem*, Executionis eorum *Prorogationem*, (ac specialiter quod attinet ad verum beneficiorum valorem exprimendum, atque *Annatas*, aliaque) complectuntur, quæ ad Concordatorum firmitatem spectant, sed nihil habent cum Pragmatica Sanctione commune.

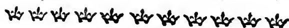
Etsi verò Pragmaticam Sanctionem ita in Lateranensi Concilio abrogarit Leo X. ut nullum ejus robur esse imposterum vellet: tanta tamen ejus, tanquam Gallici cujusdam Palladij opinio; tantum ejus, quoad liceret, retinendæ studium Gallorum animis insederat: ut non modò ex hominum memoria deleri, sed nec à communi usu removeri potuerit. Valet itaque vigetque adhuc in judiciis, quatenus cum Concordatis apertè non pugnat. Nec tamen obtinere Clerus potuit ut ex il- *V. Usus hodiernus.*

lius præscripto Electionibus sacris pristina libertas redderetur : & quamvis de his restituendis actitatum sit in publicis regni Comitiis regnante Carolo IX. eaque de re initio Constitutionis Aurelianensis inserti quidam articuli fuerint, res tamen exitu caruit.

VII. *Auctores qui de his plenius disserunt.*

Originem tam Pragmaticæ Sanctionis, quàm Concordatorum Historicè complexus est Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ Commentator, speciali tractatu Gallico. Concordatorum autem Defensorium sive Apologeticum conscripsit Helias Turonensis Archiepiscopus, post Cardinalis : uberes in eadem commentarios edidere tum Joannes Dayma in Academia Tolosana, tum imprimis Petr. Rebuffus in Parisiensi, Juris Professores : quorum hic ad rubr. *de Annatis*, hîc, & *in tractatu nominat.* notat Concordata in iis quæ contra Ecclesiæ Gallicanæ utilitatem constituta sunt, minùs observari ; veluti in expressione veri beneficiorum valoris. Quod ad Mandata, & Reservationes vacaturorum beneficiorum spectat, hæc omnia Tridentinæ Synodi Decreto penitus sublata sunt, *Sess.* 24. *de reform. cap.* 19. Verùm eorum in locum successisse videri possunt, eodem certè Jure reguntur Regiæ, variis de causis receptæ, & Academicæ Nominationes, de quibus consulendi qui rem Beneficiariam nostris moribus

moribus tractarunt, cujusmodi præter Carolum Molineum, & jam memoratum Rebuffum sunt, Fr. Duarenus, Jo. Corasius, Petr. Gregorius, Jo. Dartisius, Melchior Pastor, & novissimè cum Ant. Bengio avo materno Fr. Pinssonius.

DE ACADEMICA Nominatione ex Concordatis deque Privilegio Parisiensium Professorum.

CAP. VI.

SCholasticis seu Academicis Nominationibus causam præbuit summa utilitas, quæ ratio effecerat ut Magistri primùm & Scholæ per Episcopos constituerentur, tandemque Apostolicâ & Regiâ autoritate erigerentur generalia primariis in urbibus studia: quò pertinent *tota distinctiones* 36. & 38. ac decreta Conciliorum præsertim Eugenij II. & Leonis IV. in *can. de quibusdam dist.* 37. Lateranensium 3. & 4. in *cap.* . *& cap. quia nonnullis* 4. *ë. de magistris.* Junctò *cap. ult. Clementina* quòue 1. *cod. tit.* Originem his Nominaonibus dederunt Academiarum literæ, gentibus Apostolicis Mandatis ad Ponices maximos scribi solitæ, quibus æ alumnos suos qui doctrinâ præsta-

rent Sedis Romanæ commendabant. Eò ſpectabant *rotuli Nominandorum*, id eſt libelli ſeu indices, quibus Academicorum certus numerus comprehendebatur: velut cæteris dignorum qui Eccleſiaſtica beneficia Mandatis Pontificiis conſequerentur. Hæ Univerſitatum literæ commendatitiæ jam tum Nominationes dicebantur. Sed hæc arbitraria Pontificum mandata paulatim, Graduatorum commodo, certum in jus tranſierunt: cujus rudem formam delinearunt Baſileenſis Concilij Decreta; ad exitum perduxerunt Bononienſis fœderis tabulæ, quæ vulgò *Concordata* vocantur.

Primùm itaque Synodi Baſileenſis patres Seſſ. 21. in decreto de collationibus ſanxerant, ut mandatis ſeu Gratiis expectativis & reſervationibus Apoſtolicis ſublatis, tertiam Præbendarum impoſterum vacantium partem viris literatis ordinarij collatores conferrent, quod Pragmaticâ ſtatim Sanctione in Gallia ita receptum eſt, ut ad Parochiales Eccleſias & Capellanias fuerit productum: adjecto ut ex his beneficiis quæ Graduatis debebantur duæ tertiæ partes iis qui nominationem ab Academiis meruiſſent; tertia ſimplicibus daretur. Hinc factum eſt, ut Ludovicus XII. conſtitutione anni 1499. caverit omnes beneficiorum collationes in Codice ſive Regiſtro deſcribi ab unoquoque Collatore, ex quo tertia pars Graduatis debita appareret.

Sed cùm difficile esset numerum inire beneficiorum quæ ad cujusque Ordinarij collationem pertinerent, eaque in re facilè Graduatis fraus fieret; melius rei Ecclesiasticæ & Scholasticæ prospectum iri visum est, si beneficia tertiâ parte cujusque anni vacantia Clericis aliquo gradu Academico insignitis assignarentur. Quamobrem Concordatis Bononiensibus, *tit. de collation. b. §. præfatique ordinarij*, ita fieri jussa est hæc beneficiorum Graduatis debitorum distributio, quæ quatuor anni mensibus vacare contingeret, illis conferrentur, hac additâ distinctione, ut quæ Januario & Julio vacarent, Graduatis ab aliqua insigni intra regnum Academia speciatim nominatis seu ordinario commendatis debeantur, quæ autem Aprili & Octobri mensibus vacarent, ea Graduatis simplicibus destinata sint, relictâ ordinario inter eos optione, nec ex simplicium numero exclusis nominatis.

Opus est igitur ut post legitimum studium in ejusmodi Academia gradum quis susceperit, in qua publica scientiarum professio & exercitatio floreat: deinde ut Graduatus debitè, ut loquuntur, qualificatus sit, id est, ut in Gallia Regisve ditione legitimè natus aut civitate donatus, legitimo tempore disciplinæ cujus gradum consecutus est, in Academiis studuerit: Magistri nempe Artium & Baccalaurei simplices sive in Medicina, sive in Jure Canonico aut

Civili, per quinquennium (nisi utroque parente nobili nati fuerint: his enim Juris Baccalaureatum post triennium adiscipi licet:) at in Theologia Baccalaurei simplices nonnisi post sexennium studij promoventur. Doctores & Licentiati in altero quidem Jurium, vel Medicina post septennium: In Theologia post decennium, quemadmodum & ejusdem Facultatis Baccalaurei formati. Sed nihil refert utrum in unius scientiæ, an in plurium studio id temporis impensum fuerit; modo à Logicalibus, ut vocant, tempora numerentur: nec refert in una & eadem an in pluribus Academiis operam literis dederit: nam utroque casu conjungi tempora ostendit Rebuffus in *Tract. Nominationum quæst.* 11. *art.* 13. *&* *quæst.* 5. *art.* 3. itemque in *Concordata tit. de collationib.* §. *præterea*, *in verbo à Logicalib.* ubi probat etiam post gradus lauream perfici tempus studij posse, quod posteriora quoque Senatusconsulta sequuntur.

Verum studij tempus per literas vel totius Academiæ, vel Facultatis, in qua quisque studuerit, sigillo munitas, & Scribæ manu subscriptas probari oportet. Sed Nominationis literæ ab Universitate manare debent, non ab una aliqua Facultate aut Collegio. Quorum quidem omnium literas gradus nimirum, temporis studij & nominationis, cum nobilitatis testimonialibus (si ejus favore Graduatus nitatur,) jubent Concordata

mel ante vacationem beneficij, idque
ltem intra 30. annos à tempore nomi-
ationis, Ordinariis collatoribus, aut eo-
um Vicariis signari, edito autographo,
& exemplo earumdem tradito per pu-
licum instrumentum, Notarij sive Apo-
stolici, sive Regij operâ confectum, duo-
bus adhibitis testibus, iisque haudqua-
quam suspectis; ita enim cavetur edicto
Henrici II. anno 1550. promulgato.

Debent præterea Graduati quotannis, tempore Quadragesimæ, nomen & cognomen quoque suum denuò insinuare Collatori ex Pragmatica Sanctione, alioqui eo anno quo hanc nominis & cognominis exhibitionem renovare neglexerint, beneficium vacans petere non poterunt.

Illi autem Concordatum legi in gratiam Graduatorum constitutæ, omnes ordinarij Collatores subjacent, quorum collationi aut præsentationi tria saltem beneficia subjiciuntur. Excipitur summus Pontifex, cum jure præventionis utitur, itemque Patroni laïci. Reliqui eâ lege sic tenentur obstricti, ut post debitam requisitionem, conferendi beneficij vacantis necessitas imponatur, & sede vacante devolvatur ad Capitulum collatio, tanquam necessaria: quin etiam à Senatu cujus ea notio est, aut alteri mandetur facienda collatio, aut repulsa loco tituli habenda, exque ea possessio adeunda pronuntietur. Quod tamen ita intelligendum est, si Graduatis

intra tempus ejusmodi requisitioni præfixum, semestre scilicet, conqueratur, & collatum alteri beneficium vindicet.

Huic autem Scholasticæ nominationi obnoxia sunt omnia beneficia, si jus Concordatorum spectemus, præter dignitates electivas, in quibus observatur forma *capituli quia propter de elect.* & quorum vacatione Ecclesia Pastore vidua censetur, utpote quæ Regiæ nominationi per Concordata reservetur. Sed Henrici IV. Edicto, quod editum est anno 1606. subtractæ sunt Graduatorum Juri dignitates Cathedralium quidem Ecclesiarum omnes, Collegiatarum verò primariæ, quod tamen non usquequaque servari audio.

Verùm ut beneficium Graduatis debeatur, necesse est ut aut morte vacet, aut certè fraudulentâ permutatione ex *glossa & Probo in Pragmatica Sanctionis titulum de collationib. §. item quod omnia, in verb. permutationis.* Præsumitur verò permutatio fraudulenta ex tempore Graduatis assignato; infirmitate resignantis; beneficiorum permutatorum inæqualitate, & cognatione seu affinitate vel familiaritate permutantium; qua de re videndus Molineus ad *regulam de infirmis resignantib. num. 12. & seq. ac Rebuffus in Concordata de collationib. §. volumus.*

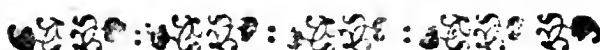
In nominatis id observatur, ut specialiter tanquam nominatis seu jure nominationis beneficio donati dicantur in ipso

ollationis inſtrumento, ſi aliquo eorum
nenſium qui nominatis attributi ſunt,
acta fuerit.

Cum autem is inter eos anteponendus
eniat cujus antiquior eſt nominatio: ſi
ortè plures in eumdem nominationis
iem concurrant, qui contendant idem
eneficium ſibi deberi; tunc Graduum
: Facultatum ratio habetur; ut Doctor
icentiato, Licentiatus Baccalaureo præ-
:ratur. & in pari gradu ſervetur ordo
:ientiarum, & ſic primus locus Theolo-
iæ, ſecundus Juri Canonico, tertius
uri Civili, quartus Medicinæ, quintus
rtium Magiſterio debeatur ex *Concor-
atis in §. ſtatuimus de collationib.*

Sed qui in Academia Pariſienſi per
ptennium eas ſcientias publicè profeſſi
int, reliquis præponantur, ex *art.* 54.
tatutorum Facultatis autoritate Hen-
ci IV. inſtauratorum, & Senatuſcon-
ılto comprobatorum, dum tamen tem-
ore profeſſionis beneficium non poſſe-
erint cui animarum cura incumberet,
uod fieret contra eadem ſtatuta *cap.* 63.
onnulla quæ huic privilegio anſam de-
erunt, quæque poſteà ſequuta ſunt,
uic Specimini ſub ſpeciali titulo inſerta
runt.

DE CONCORDATIS Germanicis.

CAPUT VII.

† *Quid Concordata Germanica.*

HUic collectioni Concordata Germanica ideò inserere visum est, quòd in nonnullis hodiè Regis Christianissimi ditioni subjectis regionibus locisque vigeant, Lotharingiæ putà Episcopatibus, atque Alsatia. Ea Concordata Sanctione Pragmaticâ posteriora, Concordatis Gallicis antiquiora sunt. Anno quippe 1447. cum de Reservationibus Pontificiis, aliisque Curiæ Romanæ, ut vocant, gravaminibus Germanica natio conquesta esset; iis temperandis hæc inter Joannem Sancti Angeli Cardinalem Nicolai V. à latere Legatum, & Fridericum III. Imperatorem Principesque Germaniæ inita sunt Conventa, quibus loco Mensium quatuor per quos vacantium Beneficiorum Collatio, secundum Romanæ Cancellariæ stylum, ordinariis in sua cuique Diœcesi relinquebatur; sex iisdem menses indulgentur, aliaque conceduntur quibus ejusdem styli asperitas mitigatur. De his videndus Georgius Brãden Canonicus Augustanus in Collectaneis ad ea Concordata: ubi quæstiones non paucas ad ea perti-

ientes tractat ac decidit. Cum autem
oſt Martini Lutheri ſeceſſionem, Re-
ervationes Apoſtolicæ per Germaniam
erni cœpiſſent, & Prælati ac Principes
eſervatorum Beneficiorum Collationes
ontra Concordatorum formam ſibi ar-
ogarent; Clemens VII. ab his attentata
ita omnino pronunciavit, conſtitu-
one ſuâ anni 1534. Gregorius verò
III. aliâ Bullâ anni 1576. quod Nicolai
. Concordatis permiſſum ordinariis
uit, Beneficia menſibus Pontificis aſſi-
naris vacantia, conferre, niſi quis eis à
ancta Sede donatus intra trimeſtre ap-
areat: id ſic eſſe accipiendum declara-
it, ut ad excludendam ordinarij colla-
onem ſufficiat intra illud tempus alicui
onceſſum fuiſſe beneficium, licèt is
oſt trimeſtre jus ſuum in loco beneficij
oſtendat & exequatur.

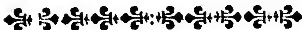
DE INDVLTIS IN GENERE.

CAPUT VIII.

INdultum Apoſtolicum nihil eſt aliud
quàm conceſſio aliqua contra regulas
Iuris Communis in Curia Romana uſi-
ari, ex gratia & privilegio, certæ per-
onæ, ratione fermè dignitatis, attribu-
o, à ſummo Pontifice facta.

Indultorum in Gallia uſu receptorum
tria maximè ſunt genera: quædam enim

Regibus concessa sunt quasi in supplementum eorum quæ Concordatis deesse videbantur, ut Clericum idoneum ad vacantem Ecclesiasticam dignitatem seu beneficium majus Pontifici nominare possit: quædam iisdem Regibus data ut beneficium primò vacaturum alicui è numero Senatorum Parisiensium, sive ei quem Senator elegerit, conferri mandet: alia verò Cardinalibus competunt ut Collationis suæ beneficia liberiùs concedat quam Romanæ Curiæ usus ferat. Indultum verò quo certa Beneficia ad Nominationem regiam, vel Prælati Collationem pertinentia, Regulæ vacantium in Curia eximuntur, aliorum accessiò, & velut lacinia videri potest.

DE INDULTIS REGIÆ Nominationis ad majora Beneficia, quæ Concordatis non comprehensa dicuntur, & Brevibus de non Vacando in Curia, deque Monasteriis à lege Nominationis immunibus.

CAPUT IX.

I. Beneficia provinciarum quæ post

FOEderis Bononiensis à Francisco I. cum Leone X. contracti tabulis non omnium majorum Regiæ ditionis bene-

iciorum Nominatio continebatur: quæ-am naturâ suâ, seu qualitate; alia situ regione huic legi eximebantur. Ra-one quidem sitûs quæcumque post Ca-olum VII. regno Francorum accesse-int, ea Nominationi regiæ subjacere Romana Curia negabat. Etenim Con-ordata Bononiensia vestigiis Pragmati-e Caroli VII. Sanctionis inhærebant, i demonstratum est. At Pragmatica inctio non nisi Ecclesiarum & Mona-eriorum Regni & Delphinatus memi-erat, Delphinatu à regno expresse di-ncto, quasi Delphinatus extra regnum et. Ea distinctio, sive ex pacto, sive illorum temporum errore nata nullo verà idoneo fundamento nitebatur. Ut im Delphinatus, Provincia, cæteræ-e Burgundici olim aut Arelatensis re-i regiones, suos quæque Duces, Co-tes, Delphinos habuerint: quia tamen eo qui alteri subjectus sit, res sibi à omino creditas, fideique & admini-ationi suæ commissas adversus Domi-m usucapi, nulla Juris ratio patitur; paret per Bosonem, Viennensibus vi-isque populis à Carolo Calvo præpo-um, ejusque successores, sive Burgun-orum, sive Arelatensium Regum ti-um affectantes, supremum earum re-num dominium à Gallici nominis ma-tate, propter autoris malam fidem & duellionis vitium, nullo unquàm Ju avelli potuisse. Quin nec Regum no-orum consensus, si quis proferretur;

Carol. VII regno accesserunt. Concordatis non comprehensa nominatim.

ſummo illi juri quidquam in regni, regumque poſteriorum perniciem ritè detraheret. Quod ad regiorum jurium commoda pertinet, quæ in omnibus ferè imperij Francici provinciis, earum moderatores paulatim, mutatis in feuda patrimonialia præfecturis, & regibus fortè per calamitoſa tempora non omninò reluctantibus, ad ſe traxerunt: Ea cum ad imperij corpus ſucceſſione fœderibuſve reverſa, vel fiſco vindicata ſunt, Regum proventus, non regnum auxerunt. Unde quemadmodum Normannorum Ducum, Toloſanorum, Trecenſiumque Comitum patrimoniis regio adjunctis, non idcirco eorum titulis, quaſi amplificato regno, ſeorſim uſi ſunt Reges noſtri, Regio, ut anteà, contenti: ſic nihil erat cur adjuncto Delphinatu, aliquod inter hanc cæteraſque regni provincias diſcrimen conſtitueretur. Quia tamen is eorum temporum uſus erat; ſacræ in Regno ac Delphinatu politiæ Pragmaticâ Sanctione datæ ſunt Leges, atque hoc exemplo in Concordatis regiæ Nominationi addicti ſunt Epiſcopatus & Monaſteria in Regno & Delphinatu, Comitatibuſque Dienſi & Valentinenſi conſtituta, nullâ Provincialium aut Britannicorum factâ mentione, licèt Provinciæ Comitatus à Ludovici XI. temporibus regno adjectus fuiſſet: Ducatus etiam Britanniæ poſſeſſio ad Ludovicum XII. hinc ad Franciſcum I. uxorio jure perveniſſet. *Sic*

m in substantialibus institutis Sanctio
agmatica everteretur, in accessoriis
jusmodi scrupulosè retenta est. Ve-
n à Leone X. Indulto speciali quod
: in Parte 2. insertum habetur, attri-
ta fuit Francisco I. facultas, quoad
eret, Nominandi ad utriusque provin-
e Ecclesias ac Monasteria; adjecto,
tra Concordata, pacto confirmando-
n privilegiorum, si quæ ejus generis
icibus Britanniæ, Comitibusque Pro-
ciæ concessa fuisse probaretur. Pro-
ssum & eidem Breve sive Indultum
ominationis ad Mediolanensis Duca-
beneficia.

Prætereà §. *per præmissa, de regia ad* *II. Excepta etiam Ecclesia & mon. scripto eligendi privilegio suffulta.*
ælaturas nominat. exceptum nomi-
im fuerat jus Capitulorum & con-
ituum specialia, sibi prælatum eligen-
, privilegia à Sede Apostolica obti-
ntium: quæ cum eo pacto à lege No-
nationis regiæ exempta essent, Rex
lem in his Electionum mala in dies
idere videns, quæ revocandis cæte-
um Electionibus causam præbuerant,
ntentiones scilicet rixasque perpe-
s, pacta simoniaca, longarum litium
bages, sumptus infinitos; à Clemente
I. rescriptum impetravit, quo in gra-
m ipsius Francisci I. dum is in vivis
eret, suspenso privilegiorum jure, ei-
m facultas concedebatur, ad eas quo-
e Ecclesias atque Abbatias nominandi,
ceptis ipsius consensu Primariis mo-
steriis quæ per Generales suorum or-

dinum administrari consueverunt, & vulgò Ordinum capita dicuntur: quorum pleraque cum in provinciis regni limitaneis sita, fidos regi præpositos desiderare viderentur, horum electionem ipso non inconsulto, sed sub oculis delegati à Rege magistratus, celebrari convenit. Francisco I. ab hac luce subtracto, post plura temporaria Indulta, Henricus II. à Julio III. quandiu ipse vitam duceret in humanis, aliud Indultum obtinuit: quod Pius III. in Francisci II. & Caroli IX. gratiam renovavit. Pij hæc posterior Bulla quarto idus Maij an. 1564. data, fusè quæ in hoc negotio gesta erant, complectitur: Ejus exemplum mecum ab erudito Pinssonio amico est communicatum, authenticum in regio apud Fontem Blaudi Musæo asservari dicitur.

III. Indulta Nomin. ad Britān. & Prov. Benef.

Itaque licèt Reges Christianissimi suum illud Nominandi jus ad omnium ditionum suarum Ecclesias Cathedrales ac Monasteria & Prioratus Conventuales Electivos porrigi debere contenderent: tamen in Britanniæ Ducatus, inque Comitatus Provinciæ Ecclesiis & monasteriis, tollendæ omnis dubitationis causâ, renovatis subinde Indultis hactenus usi sunt. Idem factitatum est in Sabaudiæ ac Pedemontij majoribus beneficiis, quo tempore à Regibus nostris regiones illæ possidebantur. Nam Julius III. facultatem Henrico II. indulsit, ei parem quam Nicolaus V. Ludovico

ıbaudiæ duci, atque hujus succeſſori-
ıs inſequentes Pontifices anteà con-
ſſerant: quod jus poſt reſtitutas Sa-
.udis Principibus provincias ſuas, in
ſdem tranſlatum eſt. Catholicos quo-
ıe Hiſpaniæ reges pari indultó dona-
t, an. 1523. Hadrianus VI. quod
emplum ſequuti ſunt Pontifices reli-
i. Poloniæ reges audio, non ullius
dulti Pontificij privilegio, ſed ex
ıſco regni more, hoc jure nomina-
ınis ad majora beneficia uti.

IV. *Ad Lotharingica.*

At feliciter apud nos regnantis Ludo-
ːi XIV. victoriæ jus illud Gallicæ
ominationis ultra priſtinos fines pro-
xerunt. Cum enim pace inter eum &
rdinandum III. Imperatorem anno
;8. die 24. Octobris, Monaſterij Veſt-
alorum, compoſita, ejuſque cap. 66.
ıtum fuiſſet ſupremum dominium in
vitates & Epiſcopatus Metenſem, Tul-
ſem & Virdunenſem, jam ab Henrici
temporibus à Francis, patrocinij jure
ſeſſos, in poſterum ad Coronam
lliæ ſpectare debere: Alexandri pri-
ım VII. reſcripto anni 1664. Regi
ſtro, quoad viveret, attributa eſt fa-
ːtas perſonas idoneas ad trium illarum
vitatum Eccleſias Nominandi: quod
ſteà jus Clemens IX. die 23. Martij
1668. ampliavit, edito in gratiam
ıncorum regum Indulto perpetuo No-
ıationis ad omnia illorum Epiſcopa-
ım ſecularia & regularia beneficia,
ːterquàm ad parochiales Eccleſias,

officiaque claustralia, & S. Jo. Hierosolymitani Hospitalariorum. Quæ quidem Indultorum brevia, cum aliis indultis, Regiisque ad ea literis, in acta Prætoriani Consilij relata sunt, & curâ V. I. Lud. Francisci Hennequini generalis in eo Consilio Procuratoris regij, nuper edita.

V. Ad Ruscinonensia & Belgica.

Pacis verò ad Pyrenæos 7. Novembris anno 1659. initæ articulo 35. & 41. Atrebatensi urbe ac civitate, itemque art. 42. & 43. Ruscinonensi regione cum appendicibus suis, cumque omnibus ad eos spectantibus sacris & profanis juribus à Rege Catholico in Christianissimum transcriptis, Clemens IX. Indultis duobus 9. Aprilis anno 1668. emissis, eidem Christianissimo Regi, ejusque successoribus, tum jus Patronatus ac præsentandi personas idoneas ad Ecclesiam Elnensem (quæ Episcopalis est Ruscinonensium Sedes) atque ad monasteria consistorialia intra fines locorum per eum tractatum possessorum, etiam apud Romanam Curiam vacatura: tum etiam jus Nominandi ad Atrebatensem Ecclesiam competere decrevit: quæ Indulta huic operi inserta sunt, atque in secunda ejus parte habentur. Denique invictissimus Rex ab eodem Pontifice par jus in Ecclesiam Tornacensem 27. Augusti anno 1668. obtinuit, eâ Civitate pro Reginæ in Belgicas provincias juribus, eorumve parte, anno superiore expugnatâ, ejusque omni Jure ab Hispanis abdicato

bdicato fœderis die 2. Maij ejuſdem
nni apud Aquiſgranum initi tabulis, art.
3. & 4.

Sed quoniam Epiſcopatus & Monaſte-
:a per poſſidentium obitum apud Sedem
Romanam vacantia à jure regiæ Nomi-
ationis per Concordata, *tit. de reg. ad
rælatur. nomin.* §. *de eorumdem*, & §.
Monaſteriis verò, ut & per ſubſequen-
a Indulta, excipiuntur: ideo Nomina-
ionis tempore ſibi caveri Rex curat per
Breve Apoſtolicum, quo exceptioni an-
e dictæ Pontifex derogat: conceditque
t etiamſi beneficia, hæc vel illa, certæ
erſonæ Cardinalis putà ad ea nominati,
norte, in Curia vacent; ea tamen niſi
erſonæ quam Rex nominaverit, con-
erri à Pontifice nequeant. Ejuſmodi
Reſcripti formula exſtat in 2. Specimi-
is noſtri parte. Sed hæc aliter obtine-
ant ante Concordata, cum nec Epiſ-
opatus nec Abbatiæ in Curia vacare
enſerentur, ſed ab ordinariis electoribus
d eas dignitates promoveri prælati ſo-
erent.

VI *Brevia de non vacando.*

A Generalibus ſuis præpoſitis regun-
ur Primaria Monaſteria quæ vulgo *Ca-
pita Ordinum* appellantur. Cujuſmodi
plura, ni fallor, in Gallia quàm in alia
ulla Chriſtiani orbis regione occurrunt.
Ex his ſub D. Benedicti Regula mili-
ant, *Cluniacum* in Diœceſi Matiſco-
enſi, *Grandimontium* in Lemovicenſi,
Ciſtercium in Cabilonenſi, *Vallis Cau-
lium* in Lingonenſi, *Fons Ebraldi* in

VII. *Monaſteria adhuc Electiva.*

Pictavensi: Regulam verò D. Augustini sequuntur Abbatiæ *sancti Antonij* Viennensis, & *sancti Rufi* in Valentino Episcopatu, *Pramonstratum* in Laudunensi, *Cervi Frigidi* in Meldensi religiosæ domus (unde originem ducit Ordo sanctissimæ Trinitatis ad Redemptionem Captivorum institutus,) & *Vallis Scholarium* in Diœcesi Lingonensi. At *Cartusia* in Gratianopolitana Diœcesi propriam sibi Regulam servat. Hæc ferè omnia, tum aliis decretis, tum præsertim edicti Blesensis anni 1579. cap. 3. à lege Regiæ Nominationis exempta sunt, unà cum primariis Cisterciensis Ordinis Cœnobiis, quas Cistercij filias vocant. Henrici III. verba hæc sunt in ea Constitutione. *Pour restablir, conserver, & entretenir l'estat Regulier & Discipline, voulons qu'advenant vacation des Abbayes & Monasteres qui sont Chefs d'Ordre, comme* Clugny, Cisteaux, Premonstré, Grammont,, le Val des Escoliers, Saint Antoine de Viennois, la Trinité dit des Maturins, le Val des Choux, *& ceux ausquels le droit & privilege d'Election a esté conservé: & semblablement és Abbayes & Monasteres de* Saint Edme de Pontigny, la Ferté, Clervaux, & Morimont, *appellez les quatre premieres Filles de Cisteaux; y soit pourveu par Election des Religieux Profez desdits Monasteres, suivant la forme des Saints Decrets & Constitutions canoniques.* Omissa hîc

ſunt Monaſteria Fontis Ebraldi, ſancti Rufi & Cartuſiæ: ſed hujus quidem jus illibata religioſi inſtituti ſeveritas integrum ſervaſſe videtur: Fontem Ebraldi ſexus muliebris, per quem regitur, infirmitas, ac diuturnus uſus Regio Juri ſubjecit: Sancti Rufi cauſam ea omiſſio, aut aliunde perfecta Jura regia, dubiam fecere. At Vallis Scholarium Cœnobium Pontificiâ: regiaque autoritate, adjunctum eſt anno 1646. Congregationi Gallicanæ Canonicorum Regularium, Pariſiis apud ſanctam Genovefam erectæ, operâ Franciſci Rupifucaldi Cardinalis, ad viſitanda & reformanda Monaſteria, domos, & loca Regularia Ordinum ſancti Benedicti, ſancti Auguſtini, Ciſtercienſis, & Cluniacenſis à Sede Apoſtolica delegati. Caſalis quoque Benedicti cœnobia, unde Ordinis Benedictini reformatio ſuperiori ſeculo cœperat, Congregationi ejuſdem Ordinis, poſteà ſub nomine ſancti Mauri conſtitutæ, acceſſerunt. Ciſtercienſis autem Ordinis Monachos ad priſtinæ aſperitatis obſervationem reducere, ut ante annos ferè quingentos Vallis Caulium ſodales, ſic ab octoginta circiter annis, illi atque alij tentarunt: in quibus Joannes Barreria Fulienſis Abbas diſtinctam inſtituit Fulienſium familiam, cui ſuus præeſt Abbas Generalis ſingulis trienniis eligi ſolitus: qui uſus in cæteris quoque reformatorum Congregationibus viget. Itaque hodie præter Ordinum Ca-

pita antè relata, priscum Electionis Jus (ut à peritis cujusque Ordinis religiosis accepi) retinent quæ sequuntur Monasteria.

Syllabus Monasteriorum Ius Electionis in Gallia retinentium.

Ex Ordine Cisterciensi, præter Cistercium ipsum in Diœcesi Cabilonensi.

Primæ quatuor filiæ Cistercij.
Firmitas, *la Ferté*; Diœcesis Cabilonensis.
Pontiniacum, *Pontigny*; Diœcesis Autissiodorensis.
Clara-vallis, *Clervaux*; Diœcesis Lingonensis.
Morimundum, *Morimont*; Diœcesis ejusdem.
& præterea
Castello, *Chastillon*; in Diœcesi Virdunensi.

Ex Ordine Præmonstratensi, præter ipsum Præmonstratum in Diœcesi Laudunensi.

Dommartinum, aliàs Mont-sancti Judoci in nemore. *Saint Iosse de Dammartin.* in Artesia, Diœcesis Ambianensis.
Monasterium sancti Andreæ in nemore. *Saint André au Bois,* in ead. Diœcesi & Comitatu Artesiæ.
Jenvillare, SS. Petri & Pauli, *Ianvillers,*

in Ducatu Barrensi, Diœcesis Virdun.

M. Sancti Remigij Vallis Dei, *la Vau Dieu*; Diœc. Remensis, in principatu Castri Reginaldi.

M. B. M. Bonæ spei, *N. D. de Bonne-Esperance*, Diœcesis Cameracensis in Hannonia.

Castellum Mauritaniæ, *Ch. de Mortagne*, Diœcesis Tornacensis in Flandria.

M. Sancti Nicolai Furnensis, *de Furnes*, in Flandria & Iprensi Diœcesi.

In Benedictina Congregatione sancti Mauri.

Congregationis Casalis Benedicti quinque domus.

M. Casalis Benedicti, *Chez-au-Benoist*, Diœcesis Bituric.

M. Sancti Sulpicij Bituricensis, *Saint Sulpice de Bourges*.

M. Sancti Vincentij Cenomanensis. *S. Vincent du Mans*.

M. Sancti Martini Sagiensis. *Saint Martin de Sais*.

M. Sancti Illidij Claromontensis. *Saint Allire à Clermont*.

c deinde Benedictinis à Lud. XIII. concessum.

M. Sancti Augustini Lemoviensis. *Saint Augustin de Limoges*.

In Congregatione Fuliensi.

Monast. S. M. Fuliensis, *de Fueillens*, in

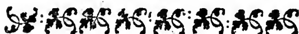
Diœcesi Rivensi, caput Congregationis.

M. Sancti Martini, in suburbio Lemovicensi, *Saint Martin de Limoges.*

M. Sancti Eusicij de Cellis, in Diœcesi Bituricensi, *Celles en Berry.*

At M. S. M. de Valle, *du Val*, Diœcesis Parisiensis, extinctâ Abbatiâ, unitum est Monasterio Parisiensi.

In Monasteriis fœminarum anteà Electivis locum habet Regia Nominatio, abrogato Aurelianensis Constitutionis art. 3. De his autem omnibus consulendus. Ren. Chopinus, in libris Monasticon, de sacra Politia, & de Domanio Gallico, non uno loco, aliique. De Indultis Nominationis ad Britannicos cæterosque ejus generis Episcopatus atque Abbatias tractat etiam Arnaldus Ossatus Cardinalis pluribus ad Nic. Villaregium Epistolis Gallicè scriptis.

DE INDVLTIS Nominationis regiæ ad vacatura beneficia in gratiam D D. Cancellarij & Senatorum Parisiensium.

CAP. X.

1. Vsus antiquior. HUjus Indultorum generis autor vulgò creditur Eugenius IV. in-

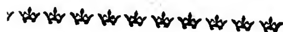
uurator Paulus III. Verùm antiquiorem
le ejus rei originem testatur Lucius
acitorum Curiæ lib. 4. tit. 12. fidem-
ıe faciunt Senatus Parisiensis tabularia
u Registra. Ex his quippe discere li-
t jam anno 1033. Kal. Septemb. conf-
iptum fuisse Præsidum ac Senatorum
ıtalogum ad Sedem Apostolicam transf-
ttendum; quò eis gratiæ expectativæ
ncederentur: eodem scilicet more
o ab Academia Graduatorum Catalo-
s conficiebatur, summo Pontifici pari
ısa nominandorum. Hunc usum inse-
ıto tempore viguisse credibile est. Le-
ıtur certè & sæpiùs Romam eam ob
ı legati Senatores, veluti annis 1410.
412. & memorantur Alex. V. Joan.
III. & Martini V. Pontificum Bullæ
is 1413. 1414. 1418. & 1428. editæ,
bus privilegium Nominationis Regi
familiaribus suis ac Senatoribus tri-
ıatur, ad assequenda, etiam ante cæ-
s expectativis gratiis donatos, bene-
. In his Martinus regni Cancellario,
sidibus, & Consiliariis, Magistros li-
ırum supplicum & cum Parlamenti
ptis ac Notariis, Advocatos fisci,
uàm Senatus membra nominatim
lisse fertur. At Eugenij IV. duo
generis rescripta proferuntur: alte-
anni 1434. quo Parlamento apud
ıvos, propter occupatam ab Anglis
riam, sedenti, Jus illud annuit pe-
Carolo VII. alterum quadrien-
post in gratiam ejusdem Senatus

jam Lutetiam regressi.

II *Hujus Indulti certior constitutio.* Verùm quoniam, ob Basileensis Concilij & Eugenij rixas, hoc ejus beneficio nequaquam usa fuerat suprema Curia: ideò Franciscus I. à Paulo III. anno 1538. in Nicæensi colloquio novum ea de re Indultum impetravit, cujus exemplum ex Fontanone ac Chopino huic Collectioni est insertum initio I. Partis posteriotis.

III *Ejusdem ampliatio.* Ea tamen Paulina Bulla plura habebat adjuncta incommoda, quibus Regia ex Indulto Nominatio, Senatoribus sæpe inutilis reddebatur: tum quòd ab illis ad Regularia beneficia non nisi Regulares, & sic plerumque extranei, nominari poterant: tum quòd Parochiales Ecclesiæ, eæque rurales, plerumque à Collatoribus assignabantur, quas administrare Senatorij muneris functiones vetabant: tum denique quòd ad Senatorum illud Jus replendum, sive extinguendum: tenuior quàm pro temporum & personarum conditione, nimirum ducentarum librarum Turonensium reditus ex Paulina illa lege sufficiebat. Quapropter postulante Rege nostro. Clemens tandem IX. Edicto suo dato ante diem XVI. Kal. April. an. 1667. quod ibidem habetur, hisce incommodis remedium allaturus, constituit ut Senatoribus Regularia beneficia jam commendata liceat in commendam Jure regiæ nominationis consequi, nec illi Parochiales ejusmodi Ecclesias, nec alia beneficia

ficia infra sexcentarum librarum annuum proventum, accipere imposterum gantur. De his Indultis videndus immis Chopinus lib. 1. de doman.& alibi.

DE INDVLTIS ardinalium, iisque quæ aliis eorum exemplo conceduntur.

CAP. XI.

Ndultum Cardinalium ex Felino *in ap. his quæ, xi. ex de maiorit. & obed.* amplissimum privilegium conferendi eficia, non obstantibus expectativis eservationibus, sacri Collegij proces à Sede Apostolica concessum: ut elicet omnia beneficia, ratione Ecsiarum suarum, ac dignitatum, quæ in titulum, sive in commendam obnt, ad ipsorum collationem aut prærationem pertinentia, liberè idoneo ico possint concedere: ita ut de beciis ad eorum collationem spectans Papa disponere ipsis invitis neat. Ab Anastasio Germonio, qui de ultis hujusmodi fusè scripsit in comitario ad Indultum Sixti V. Hierony- Cardinali Roboreo vulgò de Ruveollatum, an. 1586. definitur hoc Inorum genus, Remotio impedimenti, d per Regulas Cancellariæ Romanæ, ræventiones Apostolicas, ordinarii *1 Quid sint Indulta Cardinalium.*

collatoribus infertur.

II. Eorum usus ut pacto firmatus.

Horum Indultorum usus, ante ducentos saltem annos Sixti IV. concessione receptus fuisse memoratur: sed anno 1555. certo jure invaluit ex compacto inter Cardinales inito in Conclavi in quo electus est Paulus IV. cujus ea de re Edictum, petentibus Cardinalibus Vindocinensi, Borbonio, Guisio, Turnonio, Lotharingo, Bellæo, Lenuncurio, sancti Georgij, Ferrariensi, Farnesio, Annebaldo, Castellionæo, Armaniaco, Givrio, in Prætoriani Consilij audientia promulgatum, inque ejus acta relatum fuit. In eo duo sunt maximè notanda, quòd nimirùm quibuscunque de causis, præterquam ob veram, actualem,& continuam ipsius Pontificis pro tempore existentis Commensalitatem, reservata, liberè nihilominus à Cardinalibus conferri permittantur; quodque nec Indultis ipsis, nec Regulæ de infirmis resignantibus in eorum damnum à Pontifice derogari possit.

Eorum formulæ indicandæ causâ, quatuor hîc Indulta referuntur, in posteriori parte. Primum in gratiam Joannis Lotharingi an. 1530. à Clemente VII. Secundum Hippolyto Atestino Cardinali Ferrariensi à Paulo V. an. 1555. Tertium & quartum Armando Joanne Cardinali Richelio ab Urbano VIII. an. 1629. concessa. Primi præcipuæ clausæ sunt ut Regularium Beneficiorum, præterquàm monasteriorum consistorialium, com-

ıendam continuare liceat , utque apud
edem Apostolicam vacantia , (præter
cclesias Cathedrales & Consistorialia
ıonasteria) sine illorum expresso, per se,
:l per procuratorem, consensu, conferri
:queant : ij verò, quibus concessa fue-
ıt beneficia Sedi Apostolicæ reservata,
ıæ reditum 24. ducatorum excedant,
ıvas eorum provisiones, si ultra montes
a sint, intra octo menses, juribus Ca-
:ræ Apostolicæ persolutis, impetrare
ıeantur. Secundo exprimitur ut Pon-
ciis mandatis non obstantibus, benefi-
liberè à Cardinali conferantur. In
cheliano altero id novum occurrit,
ɔd in titulum à Regularibus possessa
:eficia Clerico sæculari ex causa &
lege restaurandorum ædificiorum se-
commendare permittitur.

:xemplo Cardinalium, aliis Prælatis, ıicisque illustribus, par privilegium uando ex singulari gratia indulgetur. anno ...... celsissimus Armandus bonius Princeps Contius, tunc sancti nysij Abbas, non multùm absimile heliano Indultum obtinuerat. Non ıribus nunc quoque, à Clemente IX. :tratis, gaudent inter cæteros illu- ſimi Philippus Vindocinus Abbas ti Victoris Massiliensis, & Vindoci- Carolus Mauritius le Tellier sancti gni Divionensis, S. Stephani Cado- ſis, Bretolij, & Latiniaci Abbas, nunc ıensis Archiepiscopus, Julius Paulus ionne Majoris monasterij, Jacobus *IV. Indulta ad instar Cardinalium.*

Nicolaus Colbert Becci, & Philippus Sabaudus ſancti Petri Corbeienſis, & ſancti Medardi Sueſſionenſis Abbates, Gaudebat & Sereniſſimus Poloniæ Rex Joannes Caſimirus, Abbas Fiſcanenſis aliorumque Monaſteriorum. Horum primi Indultum loco formulæ ſubjecimus Parti 2.

DE COLLATIONIBUS in Britannia & Provincia.

CAP. XII.

CHriſtiani orbis regiones in rebus Eccleſiaſticæ diſciplinæ partim priſcis moribus & veterum Conciliorum Canonibus, tenaciùs inhæſere, non admiſſis uſquequaque, ſed uſu, aut ſpeciali pacto temperatis novis Pontificum Conſtitutionibus & Curiæ Romanæ inſtitutis, ut Gallia ferè omnis, & ex parte Venetia: partim extravagantes & Romana quævis conſtituta, licet corpore juris non comprehenſa, ſine diſcrimine (ſaltem in pleriſque) obſervant, velut Italia, Hiſpania, Germania, aliæque nationes. Has vocant patrias obedientiæ Curiæ Romanæ, in quibus Ducatum Britanniæ ac Provinciæ Comitatum numerant, quæ Concordatorum jure non utuntur.

II. *De menſibus in ea Per-* Hac de cauſa in Britannia minori, & provincia Provinciæ viget Regula 9.

Cancellariæ Romanæ, quâ Pontifici maximo reservatur Collatio quorumvis & quocumque loco existentium Beneficiorum aliter quàm per Resignationem vacantium octo anni mensibus, Januario nimirum, Februario, Aprili, Maio, Julio, Augusto, Octobri & Novembri: reliquis tantùm quatuor ordinariorum collationi, ac præsentationi permissis. Excipit ea Regula Cardinalium jus, & eorum qui Concordatis reguntur, Gallorum nempe, qui extra Menses quatuor Graduatis assignatos liberè omnino conferunt, itemque Germanorum qui, ut antè observatum, est, sex menses liberos habent ipso jure.

tifici reservatis.

Verùm in ipsa quoque meræ obedientiæ patria, Episcopis in Ecclesia seu Diœcesi sua residētibus assiduitatis illius favore, conceditur Collatio beneficiorum ad liberam ipsorum dispositionem pertinentium, quæ aliquo è sex mensibus, putà Februario, Aprili, Junio, Augusto, Octobri, Decembri, vacaverint. Sed qui gratiam ejus cum Pontifice alternæ collationis acceptare voluerint, acceptationem illam scripto declarent oportet, literasque ea de re in urbem ad Datarium næ Sanctitatis transmittant. Atque hoc ure apud nos utuntur Britannici & Provinciales Antistites. Formulam acceptationis habes Parte posteriori. Eo-e spectant Henrici II. Edicta quæ ud Fontanonem, & in probationibus bertatum habentur, de tuendis Ecclesię omanæ in Britannia & Provincia Juri-

II. De alternativa res. dentium Episcoporum Collatione.

bus: Eorum præcipuum Latinè conceptum ibidem inseri curavimus. Vide Ossatum non unis suæ apud Pontificem legationis literis.

DE LEGATORVM Pontificiorum in Gallia potestate.

CAP. XIII.

I. De Facultatibus Legatorũ in genere.

CArdinalibus Sedis Apostolicæ Legatis, qui à latere dicuntur; Pontificiæ penè par jurisdictio mandatur, tribuiturque litium decidendarum, conferendorũ Beneficiorum, Dispensationum concedendarum, Reformandorum statutorum, & collegiorum, amplissima potestas: cujus non exigua pars Ordinariis quoque Pontificum Nunciis permittitur, & hæc omnia in patria obedientiæ valent.

II Modus iis in Gallia imponi solitus.

Sed quoniam his mandatis multa continentur Gallicæ Ecclesiæ regnique Juribus, & moribus nostris contraria: idcirco apud nos eatenus tantùm valent, quatenùs regio rescripto ad supremas Curias missa, ab his ad regni & Ecclesiæ nostræ usum rediguntur. Modus ergo pluribus eorum Mandatorum articulis, quibus Legatorum Facultates continentur, à Senatu imponi solet: non quò debito Sedi Apostolicæ obsequio detrahatur, sed ne quid adversus pacta inter eam & Regnum inita, aut receptos jamdiu canones mo-

resve fiat. Quin nec nisi volente Rege à Pontificibus mittuntur, aut sibi permissam potestatem exercent Legati: quam in rem ei fidem suam scripto adstringũt: ut Libertatum Ecclesiæ Gallicanæ cap. 11. Pithæus tradidit, confirmatque ejus interpres ibidem, & Probationum collector cap. præsertim 23. Debent præterea Registra & sigillum Legationis suæ apud Senatores à Cúria delectos relinquere, alioqui eorum Codicillis seu instrumentis nulla fides in Judicio habetur. De his duo paucos ante annos commentarij Gallicâ linguâ prodierunt, eruditis, quoscunque auctores habeant, non improbati. Sed de toto Legatorum apud Gallos Jure unus instar omnium consulendus Ill. Petr. Marca Parisiensis Archiepiscopus lib. 5. de Concordia Sacerdotij & Imperij, cui notas suas eruditâ diligentiâ addidit Steph. Baluzius. Mihi satis esse visum est si formularum loco ea mandata Legationum in hanc collectionem conferrem, quæ accuratiùs circa ea explicando Gallico Juri causam Senatui præbuere. In iis eminet Bulla Facultatum Hieronymo Sancti Georgij in Velo aureo Cardinali à Paulo III. concessarum, quæ Parte ujus Operis 2. habetur, adjectâ singulorum articulorum summâ, & amplissimo ad moderandum eorum usum Senatusconsulto, diei 25. Junij an. 1547. quod ... & viginti capitibus constat. Subjecimus etiam mandata Eminent. Flavio Cardinali Chisio ab Alexandro VII.

patruo ad Regem Legato data, cum eorum probatorio S. C. ad ea temperanda paucis multa complectente.

DE AVENIONENSI Legatione.

CAP. XIV.

I. Legationis hujus origo. Ex quo Raimundi Comitis Tolosani, quasi Albigensium hæreticorum fautoris condemnatione, Venuxinus Comitatus; pacto Joannæ Neapolitanæ Reginæ Civitas Avenionensis Ecclesiæ Romanæ quæsita est, cum ejus intra Provinciam Arelatensem tractus Dominio; Pontificibus Romam regressis, Avenio Rectores ab urbe accepit, qui ut in cæteris Ecclesiæ terris, Legati vocantur, iisque absentibus Vicarij sub Vicelegatorum nomine præsunt.

II. Ejus fines. Hi cum civili administratione conjunctam habent sacram Jurisdictionem, tanquàm Apostolici Legati. Eorum autem spiritalis potestas Provinciæ Comitatu coercetur, nec vulgò ultra Ecclesiasticas Provincias Aquensem & Arelatensem protenditur: quanquàm Georgius Ambasius conjunctâ Francicâ & Delphinali Legatione cum Avenionensi, hanc ad finitimas provincias extendisse videatur; & Legati Avenionenses nonnulli, non modò in Delphinatu ac provinciis Vien-

nensi & Ebrodunensi: sed etiam in Narbonensi Occitaniæ provincia jus suum, consensu regum, eorumque in Senatibus Gratianopolitano ac Tolosano publicatis literis, jus suum exercuisse legantur. Verùm hæ provinciæ non ideo appendices Avenionensis Legationis habitæ sunt; Sed in iis quasi distinctâ Legatione Jurisdictio exercita.

At ne ultra limites Avenionensis tractûs hi Legati, aut eorum Vicarij plenissimâ Jurisdictione Italico more uterentur, certis cancellis eam includi placuit, pactis Conventis à Ludovico Rocacoardio Episcopo Santonensi, Ambasij Cardinalis locum tenente, & Gubernatore Avenionensi, cum Aquensi Parlamento ejusve Legato Melchiore Seguirano initis, die 8. Maii an. 1505. quæ ex Bibliotheca Illustrissimi Joannis Baptistæ Colberti exscripta, infrà in posteriore Parte adscripta sunt: quæque anno sequenti inter Legatos ejusdem Curiæ ac Franciscum de Stagno Episcopum Rutunensem, ejusdem Cardinalis vice Avenionensem Gubernatorem, renovata & confirmata fuerunt. *II. Jurisdictio limitata.*

DE REGALIA,
aliisque Iuribus Regiis, circa res Ecclesiasticas.

CAP. XV.

GEnerali Regalium nomine intelliguntur Jura imperij summa, quæ- *I. Quid sint Regalia in genere.*

cunque Regibus aut Imperatori competunt,& supremæ principum majestati cohærent, *les droits de souveraineté*. Ea in majora & minora distinguuntur : quorum illa dignitatis sunt, nec facilè communicari possunt; hæc in fructu consistunt, & ferè cum feudis regalibus transferri solent:atque ad hæc magna ex parte, referẽda sunt quæ recensentur in *cap. qua sint Regalia, lib. 2. feudor.* De Regalibus ejusmodi specialem tractatum edidit Sixtinus I. C. Deque iis præter cæteros disserit Henr. à Rosenthal tractatus de *Iure feudali cap. 5.*

II. Quid Regalia Francica. At nostri homines Regaliæ,aut Regaliorum nomen strictiùs accipiunt, pro jure quod, more ab ipsis regni propemodum incunabulis recepto, Regibus Christianissimis competit, vacuorum Episcopatuum fructus per œconomum administrandi ; & quoniam collatio Beneficiorum in fructu esse censetur, quocunque modo vacantia beneficia, quandiu Sedes vacat, loco antistitum conferendi : non quidem omnia; sed ea quibus animarum cura & Sacramentorum administratio non incumbat. Est enim duplex Regalia,temporalis quæ proventuum commodum ; & spiritalis, quæ beneficiorum continet collationem. Utraque in Abbatiis jamdiu locum habere desiit.

III. Iuris hujus firmamenta. An Feudi an Patronatus Jure, an vetusto dumtaxat usu hæc Regalia nitatur, disquirere non est hujus loci. De ea hæc pauca observare sufficiet. Primò D. Lu-

dovicum, cujus perſpecta orbi univerſo ſanctitas eſt, eo jure non ſecùs ac ipſius majores, ſucceſſoreſque liberè uſum eſſe, atque illud jus à Clemente I. & Gregorio X. imò & anteà ab Alexandro III. in Angliæ regum, Gallicis moribus ex Normannica origine imbutorum, perſona, agnitum; Lugdunenſis 2. Concilij œcumenici decreto, quod habetur *in cap. generali* 13. *de elect. in* 6. non improbatum, ſive tanquàm ex Eccleſiarum fundatione ortum, ſive tanquam antiquâ conſuetudine ſubnixum: prætereà & in celeberrimo Eccleſiæ Gallicanæ conventu firmatum fuiſſe, ut videre eſt *in* §. *item quod dicta, de annat. in Pragmat. Sanct.* & à Joanne Andreæ homine Italo, ac Joan. Monachi, Regibus noſtris cæterà infenſo, aliiſque Juris Canonici priſcis interpretibus defenſum: Undè facilè corruit omnis Boëtij Eponis Duacenſis Profeſſoris conatus, hoc Jus Regibus Chriſtianiſſimis eripere contendentis, *lib.* 1. *heroïcarum & Eccleſiaſt. quæſt.*

Deinde ſciendum eſt Regem ita in Epiſcopi locum Sede vacante ſuccedere, ut tamen pinguiori Jure utatur, & longè meliori conditione beneficia conferat, cum nec Regularum Cancellariæ, (niſi quatenùs æquitate naturali nituntur) nec Præventionum, aliiſve Curiæ Romanæ vinculis obſtrictus teneatur, ſed Pontificis privilegiis gaudeat: qualia Arnulfus Ruzæus, in tractatu Juris Regaliæ, ac Probus in ſupplemento collegerunt, quorum IV *Privilegia in genere.*

ſumma habetur, in priori parte, quanquam in Privilegio 24. lapſum eſſe Ruzæum oſtendit Deſid. Heraldus de rer. Judicat. autorit. lib. 2 cap. 19.

V. In quibus Eccleſiis locum habeat.

Præterea obſervandum eſt Senatus Pariſienſis, qui ſolus de Regalia cognoſcit, celebre Decretum anno 1608. factum, quo pronunciatum eſt in Bellicenſi, de qua tunc agebatur, & generaliter in omnibus regiæ ditionis Eccleſiis, Juri Regaliæ locum eſſe. Verùm cum ea de re Cleri Gallici actores generales conquererentur, dicerentque hactenus in Occitania, Aquitaniæ magna parte, Provincia, aliiſque regionibus, Reges eo jure nunquam uſos eſſe, & Henricum IV. non niſi in iiſdem Eccleſiis in quibus Regalia illa certo uſu deceſſores ejus ſibi vindicaſſent, iis uſurum Edicto anni 1606. declaraſſe: omnes primò ea de cauſa motæ lites ab eodem Rege ad Conſilium aulicum evocatæ ſunt; earumque poſteà deciſio, donec pleniùs tota res cognoſceretur, in annum prorogata, edicto declaratorio anni 1609. quod hîc exſcriptum eſt. Quæ ſuſpenſio variis ejuſdem ſacri Conſiſtorij decretis ſubinde prolata eſt, ut ibidem videre licet, ita ut adhuc ſub Judice lis ſit, Juſſo Regio Procuratore generali, inſpectis cauſæ inſtrumentis, ſuam regi ſententiam ſignificare, ac Ill. V. Ludovico Boucheratio commiſsâ totius negotij apud Regem relatione.

VI De fructibus

Epiſcopatuum vacantium Rex fructus lucratur, donec ipſi à novo Epiſcopo datæ

post consecrationem fidei sacramentum *Sedium*
apud Rationalium Curiam, quam vulgò *vacantiũ.*
Cameram computorum vocant in acta relatum sit: quorum idcirco rationes eo in auditorio expunguntur. Verùm ea fuit Christianissimorum Regum moderatio, ut hoc emolumentum à Caroli VII. tempore in sacri Sacelli Parisiensis Canonicorum Collegium transtulerint. Sed cum convenientius esse videretur, si reditus illi vacantis Episcopatus futuro successori reservarentur, prodiit an. 1641. Ludovici XIII. Edictum, huic operi insertum, quo, ut novis Episcopis commodum illud restitui posset, his fructibus in fiscum revocatis, Thesaurario & Canonicis ante memorati Sacelli, Abbatia sancti Nicasij Rhemensis eorum loco attribuebatur. At cum hi Abbatiæ illius proventus minores esse asseverarent, quàm ut luminaribus cæterisque Sacelli sumptibus sufficerent; Rationales præterea jus illud percipiendorum fructuum summi esse imperij, nec à Regis persona sejungendum, ostendissent: Ludovicus XIV. Edicto an. 1644. quod hîc quoque extat, jus illud percipiendorum, Sede vacante, redituum Episcopaliũ ad se recepit, eâ mente ut successori cuique liberaliter gratificari posset; ac ne sancti Sacelli Collegium quicquam ex eo detrimenti caperet, jussit necessariarum impensarum quotannis rationem iniri, ut quod ad eas faciendas fructibus Abbatiæ sancti Nicasij deesset, id è fisco suppleretur.

Quod ad Britannicos Episcopatus, eorumque pendente Regaliâ fructus, & Jusjurandum ab Episcopis Regi præstandum attinet, eorum cognitionem sibi asseruerunt Rationales Nannetenses, extatque illorum defensio Gallicè scripta sub titulo, *Belle & curieuse Recherche de la Iurisdiction souveraine de la Chambre des Comptes de Bretagne sur le fait de la Regale.* Causam tamen apud Regem obtinuere Parisienses Rationales. De Jure autem Regaliæ in genere præter antè citatos ac Ægidium Magistrum Primum Parisiensis olim Senatus Præsidem, & Gallicos rei Beneficiariæ scriptores, legendi V V. Ill. Petri Poncet Consistoriani Comitis, & Petri de Marca Parisiensis tandem Archiep. ac Fr. Florentis, breves, sed eruditi tractatus.

VII *Reliqua Iura Regia à quibus explanata.* Reliqua Regum Christianissimorum jura persequi longum esset; nec Præfationis sed ingentis res operis. Aliquam eorum ideam à Joan. Feraldo & Carolo de Grassalio, prout eorum tempora ferebant, delineatam, summatim excerpsi, atque huic Collectioni adjeci, magis ne ea juris nostri pars omninò desideraretur, quàm quòd perfectam ejus rei notitiam ex iis hauriendam existimarem. Nam & communia cum cæteris regibus majestatis jura, cum iis quæ Francorum propria sunt permixtim tractant, & non pauca prætermittunt; & quæ attingunt, ea plerunque non è suis eruunt fundamentis. Sed quæ ad sacra pertinent, Beneficialium

rerum ſcriptores exequuti ſunt; reliqua poſt Joannem Tilium, Sammarthani fratres, aliique; ſed præ cæteris illuſtr. Hieronymus Bignonius, fiſci catholicus Advocatus, cujus doctrinæ, & cum doctrina conjunctæ humanitati & modeſtiæ vix par quicquam ætas noſtra vidit in tractatu Gallico de Regum Francorum Excellentia, enucleatè pertractavit. Ei adjici poſſunt Daniel Priezacus Jac. Alexander Tenneurius, David Blondellus, quique alij ſub Alexand. Armachani larva latentis Cornelij Janſſenij Martem Gallicum, & Jo. Jacobi Chifletij, aliorumque nomini Gallico infenſorum calumnias egregiis ſcriptis hoc ſæculo confutarunt: itemque Libertatum Eccleſiæ Gallicanæ collectores.

VIII. Præcipua prærogativæ earu.. quæ cauſa.

Inter hæc Regum noſtrorum Privilegia præter Chriſtianiſſimi, & Eccleſiæ primogeniti ſeu primo loco nati filij titulos, notatu maximè digna ſunt quatuor quòd inaugurationis ſuæ ſolenni die ſub Vini quoque Specie divina myſteria participant; quòd ſcrofularum morbum certo ac perpetuo miraculo curant; quòd Eccleſiaſtica Beneficia quamplurima regio Jure conferrunt: quodque ipſis velut Clericis, præbendæ in pluribus Eccleſiis debentur: ex quibus omnibus apparet eos mediam quodammodo clericos inter & laïcos perſonam ſuſtinere Quæ omnia ſive ab ipſo Deo opt. max. ſive ab Eccleſia, ab ipſis propè regni primordiis con-

cessâ Jura, cum egregiè ab ipsis in propaganda Christi fide, tuendaque Apostolica Sede toties navatæ operæ justa sint præmia, per cœlestis Unctionis honorem significari videntur; iisque tanquam Christis sive unctis à Domino, haud absurdè aptaverimus quæ de Christo ipso Jesu, David Psalmo 44. qui apud Hebræos *pro Liliis* inscribitur, pronunciavit: *Dilexisti iustitiam & odisti iniquitatem: propterea unxit te Deus Deus tuus Oleo Lætitiæ præ Consortibus tuis.* Oleum illud quod Lætitiæ seu exultationis est, sin autographo legatur *Schaschon*: Oleum erit *Liliorum*, si unius literæ non mutatione, sed inversione tantùm, legeris *Schuschan*: ut ostendatur Christianissimis Francorum Regibus, qui Lilia cælitus, non secus ac inexhaustum Regij Chrismatis vasculum, delata, pro insignibus habent; inter majestatis regiæ consortes atque participes, etiam Christianos, etiam sacra Unctione delibutos principes, *Regale Sacerdotium* Jure quodam præcipuo convenire.

INDEX

INDEX CAPITUM PRÆFATIONIS.

INDEX

TITULORUM ET CAPITUM quæ continentur in prima Parte Speciminis Juris Ecclesiastici Gallicani.

CONCORDATA FRANCISCI I. CUM LEONE X.

PRAGMAT.